Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 48 (13672) | 1972 оной февралиин 26, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ССР—МАНАЙ ИНАГ ЭХЭ ОРОН

...Уншагты,
атаархагты —
Советскэ Союзай
эрхэтэнби!
(В. МАЯКОВСКИЙ).

...оронойнгоо аха дүү олон түмэн арадуудтай хамта бу... араднай, республикымнай бүхы ажалшад «Совет Социалис ...ликануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо ... тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые түйлай ехэ омогор..., баяртайгаар хүлеэжэ абаба. СССР-эй эмхидхэгдэһэн ...р манай агууехэ Эхэ ороной алдарта түүхэдэ нээгдэһэн үнэ...өө алтан хуудаһануудай нэгэн болоно. Энэ хадаа полити... удха шанараараа, социально-экономическа үрэ дүнгүүдээ... Совет гүрэнэй түүхэдэ элитэ, ехэ һуури эзэлнэ гэжэ партиин ...ральна Комитедэй тогтоол соо тон зүбөөр тэмдэглэгдэнхэй. ...номическа, политическэ, социальна болон бусад али бүхы ...боломжоёо, хүсэ шадалаа нэгэдүүлһэн, марксизм-лени...н бүгэдые илагша һургаалаар зэбсэгжэһэн, хамтарһан аха ...олон түмэн арадуудаа бэе бэеһээ таһаршагүй халуун бари...гаар, эбтэй энэрхыгээр, коммунизмын хэрэгтэ хэлбэришэ...үнэн сэхэ байхаар жагсаажа шадаһан, иимэ ехэ гүрэн боло... СССР хадаа табин жэлэй турша соо түүхэдэ үзэгдөө дуул...гүй илалтануудые туйлаа. Энэнь арад бүхэнэй хүгжэлтын ...р жэшээ дээрэһээ эли тодоор харагдана.

...үсэн түгэлдэр совет социалис бүлэ соо зуу гаран наци бо...үндэһэ яһатан энэрхы сэдьхэлтэй аха дүү ёһоор нэгэдэнхэй. ...эр бултадаа бэе бэедэ мяхан түрэл болонхой. Табин жэлэй ...а соо арад бүхэнэй ажабайдалаа, экономико болон культу... хүгжөөн һалбаруулһан түүхэтэ замые хараад үзэбэл, ад...н байха даа. Урдань, хаанта хархис засагай үедэ, харанхы ...аг, барга бүдүүлиг байдалтай, үзэг бэшэг мэдэхэгүй, эрхэ ...гүй, баяшуулда дарлуулжа, мүлжүүлжэ байһан аад, агуу... Октябриин илан мандажа, Совет засагай тогтоһоной ашаар ...ые үндэһэ яһанай арад бүхэн эрхэ сүлөөтэй боложо, зол ...лаа олоһон байха юм. Нэгэ яһатанай нүгөөдэ яһатанаа до...олхо, хоорондоо хёмороо гаргаха, бэе бэеэ үзэн ядаха яба...ны болон болоо. Хүнүүдэй түүхэтэ шэнэ нэгэдэл—совет ...түүхэдэ түрүүшынхиеэ мүндэлэн гараа. Иимэ гайхам...а үзэгдэл хүн түрэлтэнэй түүхэдэ хэзээшье тохёолдоогүй ...а бшуу. Советскэ Союзай Коммунис партиин ленинскэ на...альна сэсэ мэргэн политикын хэлбэришэгүйгөөр бэелүү...лэнэй ашаар иимэ ехэ удха шанартай, түүхэтэ хубилалта... болоо ха юм.

...юзна республиканууднаа гадна, автономито республика...ташье, национальна областьнууд болон округуудташье ...лнгаа ажахын алибаа һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ, куль...байгуулалтада ямар ехэ амжалтанууд туйлагдааб! Ма... республикада болоһон хубилалтанууд энээниие ойлгосотой... гэршэлнэ.

...бхын түрүүндэ эндэ гүн зүрхэнэй баяртайгаар юун гэжэ ...лэлтэйб гэбэл, 1923 ондо уласхоорондын пролетаринадай ...ехэ вождь, Советскэ Союзай Коммунис партиие эмхидхэг... түүхэдэ түрүүшын Совет гүрэниие тогтоогшо В. И. Ленинэй ...эр Буряадай Автономито Совет Социалис Республика ...уулагдаһан байна бшуу. Тиигэжэ буряад арад өөрын гүрэ...байгуулгатай болоһон байха юм. Энэ хадаа буряад арадай ...э огто үзэгдөөгүй, ухаан бодолдонь огто ороогүй, түүхэтэ ...шанартай хэрэг гээшэ. Агууехэ Ленинэй һургаалаар, тэ...абаряар социалис гүрэн түрэ байгуулха эрхэ сүлөөтэй, ...ргалтай болоһондоо буряад арад баярлаха ёһоороо баяр... Энэ түүхэтэ ушар олониитэ ажалшадай дунда айхабтар ...зохи үүсхэл бадаруулһан, тэдэниие шэн габьяата ажалда ...үүлһан, ажахы болон соёл культураа түргэнөөр. үр... хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ уряалһан байна. БурАССР— ... арадай бүрин эрхэтэ совет социалис гүрэн баһал таби ...йсэхөөэ ябана. СССР-эй 50 жэл хадаа бүхы совет ара... тэрэ тоодо манай буряад арадай түүхэтэ һайндэр гээшэ. ...арнадай агууехэ поэт В. Маяковскиин бэшэһэнэй ёһоор:

...Уншагты,
атаархагты —
Советскэ Союзай
эрхэтэнби! — гэжэ совет арадай ...лэгшэ бүхэн омог дорюунаар мэдүүлхэ эрхэтэй. Совет ... бүхэн, совет арад бүхэн, ямаршье үндэһэ яһанай түлөө... бүхэн СССР-ые инаг дуратай Эхэ оромни гэжэ нэрлэхэ ...сэ нэрлэнэ.

...үхын талаар абажа харабал, 50 жэл гээшэ тон богони...эр юм бээз. Теэд энэ үе соо Коммунис партиин хү...рэр бүхы совет арадуудай бүтээһэн хэрэгүүдые, бэелүүл...жэ ябуулгануудые, туйлаһан илалта амжалтануудые ...хо болсо һаа, хэдэн зуугаад, хэдэн мянгаад жэлтэй адли ... Энэнь манай БурАССР-эй ажабайдал дээрэһээшье ...харагдана. Табин жэлэй саада тээ Буряад оромнай ямар ...тэй байгааб? Экономическашье, культурнашье талаараа ...лсүр байдалтай байгаа бшуу. Промышленностиин талаар ...харабал, 1923 ондо миил 16 багахан предприяти хүдэл...ин болоно. Арадай ажахыда промышленностиин хубинь ... 11,6 процент болоһон байха юм. Промышленна продук...тэ хэмжээниинь шье тон багахан, хоёр-гурбан зуугаад ...н түхэригэй жэшээтэй байһан. 1971 ондо республикын ...й ажахыда промышленностиин хубинь 80 гаран процент ...н байна бшуу. 1970 ондо бүхы дээрээ аяар миллиард ...й промышленна продукци бүтээн гаргагдаа. Тиихэдэ ...ооһоо 1923 он хүрэтэр жэл бүхэндэ 250 мянга шахуу ...етр модон республика соо бэлэдхэгдэдэг байгаа һаа, мүнөө ...элэй аяар 5 миллион шахуу кубометр модон бэлэдхэг... Иимэрхүү жэшээнүүдые харуулха болоо һаа, захагүй ...айха. Манай республикын экономическа хүгжэлтын ал...лэшэгүй иимэ ехэ болонхой. Республикын промыш...нниин продукци Совет оронойнгоо 80 гаран хизаар болон ...нуудта, 42 бусад оронуудта эльгээгдэжэ байдаг боло... 1923 ондо электрын гэрэл гээшые илангаяа хүдөө ...а мэдэхэгүй, хараагүй байбал, харин мүнөө Ильичэй ...гүй айл гэжэ байхагүй.

...өө ажахыдашье ямар ехэ хубилалта болоо гээшэб! Га...лангай алибаа ургаса 1923 онсойхиһоо жэшээгүй ехэ ... Адууһа малай тоо толгой олошороо, ашаг шэмэнь ур... Жэшээлхэдэ, тиихэдэ жэлдээ үнеэн бүриһөө миил 350— ...р һү һаадаг, хонин бүхэнһөө оройдоол 1,5 килограмм ...алдаг байбал, мүнөө дунда зэргээр 1700 гаран ...н үнеэнһээ һаагдана, 3 килограмм нооһон хонинһоо ...аргдана.

... республикын культурна байгуулалта дээрэ түүхэтэ ...анууд туйлагданхай. СССР-эй Наукануудай академиин ... отделениин филиалай нээгдээд, амжалтатайгаар ажал...һаниинь энээниие элитээр гэршэлнэ. Энэ талаар Бу...омнай Советскэ Союз соогоо түрүү республикануудай ... болонхой. Буряад арадаймнай удхаараа социалис, түхэл ...ара үндэһэн соёл культура агууехэ Эхэ орон дотороо ...анхай.

...эхи табан жэлдэ КПСС-эй XXIV съездын хараалһан зо...уудай бэелүүлэгдэхэдэ, Буряад оронноймнай экономико, ...ультура бүри үргэнөөр һалбаран хүгжэхэл, арад зоной... ажабайдал улам баян дэлгэр болохол.

...ССР гүрэн соо мандажа байһанайнгаал ашаар, бүхы бу... совет арадуудай туһаламжаар, КПСС-эй ленинскэ нацио...а сэсэ мэргэн политикын хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэг...эй ашаар буряад арадаймнай ажабайдалда иимэ гайхам... амжалтанууд туйлагдаа. Тиимэл хадань хүсэн түгэлдэр. ...гэр, инаг һайхан Эхэ орон—СССР гүрэнөөрөө буряад ...омогорхохо ёһоороо омогорхоно.

...ССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай ...-эй ЦК-гай тогтоолой гүн ехэ удха шанарые олониитэ ...шадта гүнзэгыгөөр ойлгуулха, тайлбарилха, 50 жэл соо ...даһан түүхэтэ амжалтануудаа дэлгэрэнгыгөөр харуулха ... КПСС-эй райкомуудай, тэрэшэлэн промышленна пред...иятинуудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай пар... организацинуудай мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилго ... Энэ хадаа лекторнууд, элидхэлшэд, политинформатор... болон агитаторнуудай нангин уялга мүн.

...ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. С. ПОПОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ.

...ликын авто-харгын эмхи зургаануудта үни удаан саг ...а туһа ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа ...һэнэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Министрнүү... Соведэй дэргэдэхи автомобильна харгынуудые барилга ба ...лгын управлениин ахалагша инженер Попов Алексей ...вичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиу... Хүндэлэлэй грамстаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

...н-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...72 оной февралиин 25.

Алдарта ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые республикымнай ажалшад һайшаан дэмжэнэ

ГАР ГАРАА БАРИЛСАН

Бата бэхи, агууехэ Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойе ажалай амжалтануудаар угтаха гэһэн КПСС-эй ЦК-гай уряае манай колхозой таряашад, малшад халуун зүрхэнһөө һайшаан угтаба.

Алташа нютагта анха түрүүн хамтын ажал эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо эндэхи ород, буряад малша, таряаша зон эбтэй этэй нэгэ бүлэ боложо, дүшөөд жэлэй туршада гар гараа барилсан, түрэл колхозоо хүгжөөн һалбаруулжа байна. Гансахан һүүлэй арбан жэл соо Алташа нютагнай танигдахаар бэшэ болоо. Соёлой шэнэ байшан, конторо, магазин, машина, тракторай мастерской, гараж, болбосон түхэлтэй хоёр-хоёр айлай һууха олон гэрнүүд баригдаа. Жэшээнь, нёдондо 320 үхибүүдэй һураха һургуулиин байшан шулуугаар бодхоогдоо. Мүнөө жэлдэ 100 бага хүүгэдэй байха сад-ясли, хүнүүдэй һууха шэнэ гэрнүүдые барихамнай.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой коммунистнууд, эдэбхитэд хүн зонойнгоо дунда энэ гайхамшагта ой тухай һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Арба арбан агитатор, политинформаторнууд гүүртэ, отарануудта гаража, зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байна.

В. АМБУЕВ,
Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

ҮНШАНА, ТАНИЛСАНА

«Совет Социалис Республиканудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые эдэ үдэрнүүдтэ манай заводой хүдэлмэришэд радиогоор шагнажа, газетэнүүдтэ уншажа танилсана.

Заводой партком, тэрэнэй политическэ гэгээрэлэй кабинет энэ тогтоолоор материалнуудые суглуулжа, агитаторнууд, политинформаторнуудта үгөө. Эдээгээрнь хөөрэлдөөнүүдые хэхэеэ байна. Гадна энэ тогтоолой үндэһөөр ехэ хэмжээнүүд хараалагдаа. Жэшээнь, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тематическа үдэшэнүүд, яряанай журнал, киноуниверситет гэхэ мэтэнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба. Заводой соёлой байшанда «Би—Советскэ Союзай эрхэтэнби» гэһэн тематическа үдэшэ үнгэргэгдэхөөр бэлэдхэл хэгдэжэ байна. «Советскэ Союзнай табин жэлтэй болобо» гэһэн темээр киноуниверситет нээнхэйбди. Соёлоймнай байшанда түрүүшын заняти январь һарада болоо һэн. «Совет Буряад ороной 50 жэлэй ой» гэһэн асуудалаар яряанай журнал март һарада нээхээр бэлдэжэ байнабди. Хараалагдаһаншье, бэлдэгдэжэшье байһан хэмжээнүүдые эндэ бултыень дурдахын аргагүй. Тэдэнь олон. Богонёор хэлэхэдэ, ССР Союзайнгаа 50 жэлэй ойе эрхим һайнаар угтахын тулада бүхы юумэн хэгдэжэ байна.

Г. ЧЕБУНИНА,
авиационно заводой парткомой партийна кабинедые даагша.

ГҮНЗЭГЫ УДХАТАЙ ДОКУМЕНТ

Манай совхозой ажалшад «Совет Социалис Республиканууднай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолтой һонирхон танилсажа байна. Совет арадай аха дүүгэй бата бэхи холбооной 50 жэлэйнь дүнгые согсолһон энэ гүн удхатай документтэй танилсажа байхадаа, малшад, таряашад болон механизаторнууднай партиингаа табиһан ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө бүри эршэтэйгээр, эрмэлзэл түгэсөөр ажаллаха байһанаа мэдүүлнэ.

Манай ажахын ажалша коллектив малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, ашаг шэмыень бүри арьбадхаха, абажа байгаа шэнэ түл түрэсэеэ бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ, хабарай тарилгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтаха гэжэ ехэ тэмсэл хэжэ байна.

Партиин ЦК-гай энэ тогтоолые хүн зондоо тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэридэ нютагаймнай багшанар, ажахымнай главна болон ахалагша мэргэжэлтэд хам оролсоо. Лекторнүүдэй, политинформаторнуудай, агитаторнуудай халуун, нүхэр ёһоной хөөрэлдөөн СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүгэдэ ниитын мүрысөөндэ амжалта туйлаха хэрэгтэ зорюулагдажа, элсүүлхы ехэ хүсэтэй байханъ дамжаггүй.

Ц. ШИРАБДОРЖИЕВ,
Хориин аймагай Үдын совхозой парткомой секретарь.

Заводой табан жэл

ТЕХНИЧЕСКЭ ДЭБЖЭЛТЭ БА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН

«Бүхы түхэлэй продукциин техническэ хэмжээе дээшэлүүлхэ, арьбан байлгаха, шанарыень һайжаруулха. Шэнээр бүтээн гаргагдаха продукци шанараараа, технико-экономическа шэнжээрээ дэлхэйн эрдэм ухаанай болон техникын түрүү туйлалтануудта тааруу байха ёһотой».

(1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдһээ).

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой электромеханическа цехэй статорнуудай участок дээдэ зурагта харуулагдана. Статор—электродвигателиин шухала часть юм. Тэдэниие бүтээлсэдэг изолировщицанууд Галина Костырина, Валентина Думнова, БурАССР-эй Верховно Соведэй депутат Татьяна Рудская гэгшэдэй ажал түхайгаа хөөрэлдэжэ байһан үедэнь фотограф буулгажа абаба.

Багахан заһабариин мастеркойһоо мүнөө үеын шэнэ техникээр хангагдаһан предприяти болотороо завод хүгжэн ургаа. Ужам ехэ цехүүд соонь электротехническэ промышленностиин двигательнүүд, арадай ажахын олон һалбаринуудта хэрэглэгдэдэг автокранууд, хэрэглэлэй зүйлнүүд бүтээгдэнэ.

Заводой энэ продукци оронноймнай олон область, хизаарнуудта һайн мэдээжэ юм. Уласхоорондын выставкэнүүдтэ үндэр сэгнэлтэ абаһан электродвигательнүүд дэлхэйн дэлгүүр дээрэ наймаалагдадаг болоо. Заводой коллектив һайн шанартай, дэлхэйн эрхим зэргын зүйлнүүдтэй адли продукци бүтээн гаргажа, республика соогоо, СССР-эй Электротехническэ промышленностиин предприятинуудай дунда суурхана.

Эндэ бүтээгдэдэг 12 түхэлэй электродвигатель эрхим шанартай гүрэнэй тэмдэгтэ хүртөө. Энэмнай «шанарай тэмдэг» абаһан республикымнай түрүүшын продукци юм. Байгша ондо ВАСО түхэлэй электродвигательнүүдтэ Гүрэнэй тэмдэг абаха бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Шэнэ түхэлэй продукци бүтээхэ хэрэгтээ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа.

Энэ табан жэлэй үедэ заводой коллективэй дүүргэхэ зорилгонь ехэшье, харюусалгатайшье юм. Коллективэй табан жэлэй хараа зорилгонууд тухай газетымнай 2-дохи хуудаһанда хэлэгдэнэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудта

УҺАНАЙ, АГААРАЙ ТУНГАЛАГ БАЙХЫН ТУЛА

1966—1970 онуудай турша соо Кемеровскэ областьдо хэрэглэгдэһэн уһа сэбэрлэхэ 92 барилга, уһаар хангаха 13 түхеэрэлгэ ашаглалгада оруулагдаһан байна. Агаар сэбэр байлгаха хэрэгтэ энэл үе соо 26 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Газ, тооһо тортог татажа абаха 870 барилга бүтээгдэһэн, һэльбэгдэн шэнэдхэгдэһэн, санитарно-хамгаалгын газарнуудһаа 22 мянган хүн нүүлгэгдэһэн байба.

Иимэ тоонууд Кемеровскэ областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. В. Гузенкын РСФСР-эй Верховно Соведэй Байгаали хамгаалха талаар саг үргэлжын комиссиин февралиин 24-нэй заседани дээрэ хэһэн элидхэл дотор дурдагдаа.

Заседани дээрэ дурсагдаһан жэшээнүүдһээ харахада, байгаали хамгаалхын тула область дотор ехэ юумэн хэгдэжэ байнхай. Гэхэ зуура энэ шухала хэрэгтэ дутуу дундануудайшье бии байһан тухай депутадууд хэлэбэ. Гол мүрэнүүд худар предприятинуудай сэбэрлэгдээгүй уһанай гаргагдадаг барнмтануудые дурдаа.

Кемеровскэ область доторхи уһа ба агаарые арюун сэбэр байлгаха хэрэгтэ туһалхаар олохон дурадхалнууд комиссиин баталан абаһан тогтоол соо бии.

Тэрэ үдэр Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын талаар РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссиин заседани боложо. Промышленна предприятинуудта ниитын эдеэ хоол һайжаруулхын тула Ивановска областиин нютагуудтахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй хэдэг хүдэлмэри тухай асуудал хаража үзэгдөө.

(ТАСС).

ИНДОХИТАДАЙ ТЭМСЭЖЭ БАЙГАА АРАДУУДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДТЭЙ КПСС-эй ЦК-да УУЛЗАЛГА БОЛОБО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев Индохитадай арадуудта амгалан тайбан, бэеэ даадан байдал хангахын түлөө тэмсэлшэдэй һаяхан Версальда болоһон Бүхэдэлхэйн ассамблейдэ хабаадаһан Индохитадай делегацинуудтай Москвада февралиин 24-дэ уулзаба. Энэ уулзалгада ПТВ-гэй ЦК-гай гэшүүн, Вьетнамай профсоюзуудай федерациин түрүүлэгшэ Хоанг Куок Вьет, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын ЦК-гай гэшүүн Данг Куанг Минь, Лаосой Патриотическа фронтын ЦК-гай гэшүүн генерал Ч. Синкапо ба делегациин бусад гэшүүд хабаадаба

Индохитадай тэмсэжэ байгаа арадуудай түлөөлэгшэд Индохитадай арадуудта амгалан тайбан, бэеэ даадан байдал хангахын түлөө тэмсэлшэдэй Бүхэдэлхэйн ассамблейн дүнгүүдые үнэн зүрхэнэй хани халуун хөөрэлдөөнэй үедэ үндэрөөр сэгнэбэ. Энэ ассамблей Индохитадай баатар габьяата арадуудтай социализмын оронуудай уласхоорондын коммунис хүдэлмэришэнэй ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй, эб найрамдал хүсэдэг бүхы хүнүүдэй һаналаа нэгэдэлгын эли тодо жагсаал болоо.

США-гай ээрхэг, зэрлиг аашада эсэргүүсэгшэ Вьетнамай, Лаосой ба Камбоджын патриодуудай эрэлхэг тэмсэл тухай, «эб этэй байхые хүсэнэбди» гэһэн худал хуурмаг үгэнүүдээр халха хээд, Индохитадтахи ээрхэг түримхэй дайгаа һүүлэй үедэ илангаяа ехээр һужэрөөжэ байгша американ империализмын хорото муухай шэнэ ябуулганууд тухай тэдэ түлөөлэгшэд хөөрэбэ. Ээрхэг түримхэн шүүлэй эдэ дээрмэшэ хархис аашануудынь, үнэндөө байлдаанай газарта американ сэрэгшэдэй бэелүүлжэ шадаагүй ээрхэг түримхэй зорилгонуудые хүсэлдүүлхэ һанаатай «8 пунктһаа бүридэһэн амгалан түсэб» гэдэгэй хорото удхые үшөө дахин элишэлнэ.

Индохитадай арадуудай түлөөлэгшэд Бүхэдэлхэйн ассамблейдэ хабаадагшадай нэрэ дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн халуун амаршалгын түлөө үнэн зүрхэнэй баяр хүргэбэ, мүн Индохитадай арадуудай үнэн зүб хэрэгые сэхэ шууд, бүхы талаарнь үрэ нүлөө ехэтэйгээр дэмжэдэгэйнь түлөө КПСС-тэ, Советскэ правительствада, бүхы совет арадта гүнзэгы баясхалан мэдүүлбэ.

Индохитадта эсэргүүгээр үргэлжэлүүлэгдэжэ байгаа США-гай булимтаралгые Советскэ Союз эрид шууд буруушаана гэжэ Совет талаһаа хэлэгдээ. Эбэй гуримаар шиидхэхые эрмэлзэдэг хэбэртэй мэдүүлгэнүүдтээ зүришэн, Америкын засагаархид ДРВ-дэ, Урда Вьетнамай, Лаосой ба Камбоджын сүлөөлэгдэһэн районуудта эсэргүү зэрлиг бомбодолгоёо улам һужэрөөжэ байнхай. Америкын һүүлэй «амгалан түсэб» тушаа Индохитадай патриодуудай барим талдаг хараа бодолые совет хүнүүд бүрин дэмжэнэ, Индохитадтахи байдалые политическэ аргаар гуримшуулан заһаруулга ДРВ-гэй, Урда Вьетнамай Республикын правительствануудай, Лаосой Патриотическа фронтын, Камбоджын Национальна нэгэдэмэл фронтын мэдээжэ дурадхалнуудай үндэһөөр туйлагдаха ёһотой гэжэ тоолоно. США-гай, тэрэнэй союзнигуудай сэрэгүүдые Индохитадай оронуудһаа хүсэд бүрин, заатагүй гаргаха. дайе «вьетнамай түхэлтэй болгохо» гэдэг политика дары болюулха, дахуул хархис ёһо гуримуудые США-гай дэмжэдэг ябадал болюулха гээшэ Индохитадта үнэн зүб эб найрамдал һэргээжэ болохо гол нүхэсэлнүүд болоно. Индохитадай дотоодын бүхы асуудалнууд энэ Нютагай арадуудаар шиидхэгдэхэ зэргэтэй, эдэнэй хэрэгүүдтэ гадаадын ямаршье хамааралга гаргагдаха ёһогүй.

Индохитадай арадуудтай аха дүүгэй ёһоор һаналаа нэгэдэхэ, империалис түримхэй ябуулгада харюу сохилто хэхэдэнь бүхы аргаар дэмжэлгэ үзүүлхэ гээшэ КПСС-эй XXIV съездын һайшаан соносхоһон, манай партиин ба гүрэнэй баримталан бэелүүлдэг сэхэ шууд, гол шухала хараа бодол болоно. Советскэ Союз эрэлхэг зоригто, сүлөөрэлгын тэмсэлэймнай бүхы шатануудта, саашадаашье найдамтай союзник, дайшалхы үнэн хани байха гэжэ Индохитадай баатар габьяата патриодуудай батаар этигэхэдэнь болохо.

Индохитад тушаа Бүхэдэлхэйн ассамблей дээрэ совет делегациие толгойлһон ВЦСПС-эй секретарь П. Т. Пименов уулзалгада байба.

(ТАСС).

ТЕХНИЧЕСКЭ ДЭБЖЭЛТЭ БА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ

Табан жэлэй үедэ завод продукци бүтээн гаргалгые, худалдалгые 1,5 дахин дээшэлүүлхэ юм. Тэрэ тоодо электродвигательнүүдые—1,7 дахин, автокрануудые—1,25 дахин олоор бүтээхэ.

Табан жэлэй түсэбһөө гадуур 3 миллион түхэригэй продукци худалдаха.

Ажалай бүтээсые түсэбөөр хараалагдаһанһаа 6 процентээр дээшэлүүлхэ.

Поточно-оньһожоруулагдамал 5 лини, 2 конвейер, 2 үлгэгдэмэл лини тодхохо.

Продукци худалдалгые ехэдхэһэнэй, технико-экономическа талаараа һайн үрэ дүн туйлаһанай ашаар табан жэлэй туршада олзо доход абалгые 2,1 дахин дээшэлүүлхэ гэхэ гү, али 500 мянган түхэригэй олзо доход түсэбһөө гадуур абаха.

Ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ түсэбэй 450 хэмжээ ябуулга бэелүүлжэ, 200 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абаха. 400 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ.

(«Электромашина» заводой коллективэй социалис уялгаһаа).

ОЛОНИИТЫН ХАБААДАЛГААР...

ДЭЭРЭ дурсагдаһан тоо, баримтанууд заводой табан жэлэй туршада бэелүүлхэ хараа түсэбүүдые элишэлнэ. Эдэ тоонууд олон асуудал элирүүлнэ, ехэ юумэ тухай хөөрэжэ үгэнэ. Үнэхөөрөө тэрээн соо хараалагдаһанай ёһоор үйлэдбэреэ хүгжөөхэ гээшэ юуб?

Эдэ тоонуудай али нэгые абажа харая. Табан жэлэй туршада продукци үйлэдбэрилхэ, тэрэниие худалдалга үнгэрһэн табан жэлэйхитэй сасуулхада, 1,5 дахин дээшэлүүлэгдэхэ юм. Манай завод үнгэрһэн табан жэлэй туршада ехэ продукци худалдаһан, үйлэдбэрээ улам хүгжөөһэн байна. Тиихэтэй хамта арадай ажахыда шухала хэрэгтэй автокранууд, ондо ондоо түхэлтэй электродвигательнүүдые олоор бүтээхэ зорилго амжалтатайгаар бэелүүлээ. Харин тэрэ хэмжээнһээ 1,5 дахин ехэ продукци бүтээн гаргаха, худалдахамнай бэлэн хэрэг бэшэ.

Урдаа табиһан зорилгоёо шиидхэхын тула тодорхой арга зам хараалагдаа. Тэдэнэй гол шэглэл гэхэдэ, үйлэдбэриин ба ажалай эмхидхэл нарижуулан һайжаруулха, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, социалис мүрысөө бүри үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлхэ хэрэг болоно. Мүнөө үеын эрилтэдэ таарамаар үйлэдбэреэ эмхидхэн хүтэлбэрилөөгүй, шэнэ техникээр хангагдаагүй, түрүү технологи нэбтэрүүлээгүй һаа, амжалта туйлажа шадахагүйбди. Тиимэһээ манай коллектив техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэһэн партиин XXIV съездын табиһан ажахын ба политическэ зорилго бодото дээрэнь бэелүүлжэ эхилээ.

ТАБАН жэлэй туршада ажалай бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 6 процентээр дээшэлхэ. Тиигэжэ продукци үйлэдбэрилгын ургалтын хэмжээнэй 93 процентнь энээнэй ашаар абтаха юм. Заводой технологическа олон үйлэдбэри оньһожоруулагдаха, автомат аргаар хангагдаха болоо. Ганса энэ жэлэй хугасаада автомат, автомат шахуу 15 түхеэрэлгэ тодхогдохонь. Автокрануудай редукторай корпус болбосоруулха, электродвигательнүүдые хабсаргаха ажал бүтээсэ ехэтэй оньһон аргаар хэгдэдэг болохо. Ямаршье предприятиин үйлэдбэридэ һагнуури ехэ һуури эзэлдэг. Энэ ажал түргэдхэхэ зорилгоор гагнууриин 90 процентые оньһожоруулмал ба автомат аргаар бүтээхэ гэжэ хараалагдаба.

Олон участогуудай үйлэдбэри шэнэдхэгдэхэ, түрүү онол арга хэрэглэгдэхэ юм. Шэнэ инструмент, технологическа зүйлнүүдые хэрэглэһэнэй, зарим хуушан станогуудые һэльбэн заһабарилһанай ашаар мүнөө гар хүсөөр хэгдэдэг ажал усадхагдаха. Технологическа бүхы үйлэдбэри эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэгдэжэ захалаа.

Шэрдэлгын ажалые үйлэдбэриин шухала участок гэжэ балай тоодоггүй байгаабди. Бэлэн болгогдоһон продукци шэрдэхэнь бараг, тиимэ хүшэршье бэшэ гэжэ тоологдоо. Теэд бүхы үйлэдбэри эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ зорилго урдаа табихадаа, шэрдэлгын участогые шэнэдхэн байгуулха, эндэхи ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болоо. Хүдэлмэришэдэй өөһэдынь хабаадалгатайгаар энэ участок үргэдхэгдэһэн юм. Шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоо. Үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаһан байна. Оньһожоруулгын механизм хэрэглэжэ, энэ ажалые 6000 нормочасаар хөрөожо шадаабди. Тиигэжэ электродвигательнүүдые шэрдэхэдээ, бүтээсэнь 12 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

ТЕХНИЧЕСКЭ дэбжэлтэ туйлахын тула түрүү дүй дүршэл, шэнэ онол арга хэрэглэгдэнэ. Манай заводто дүтэрхы үйлэдбэритэй бусад предприятинуудай түрүү дүй дүршэл халан абалсанабди. Жэшээлхэдэ, Рев Петрович Ежов, Валерий Георгиевич Парфенов, Юрий Кузьмич Антонов ондоо предприятинуудта хэрэглэгдэдэг автомат арга өөһэдөө зохёожо, электрокипятильник хэхэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Энээнэй ашаар ажал оньһожоруулагдаа, хоёр хүдэлмэришэн эндэһээ сүлөөлэгдэжэ, ондоо участогта эльгээгдээ. Хүдэлмэришэдэй ажалдаа эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандадаг үшөө олон баримта дурдажа болоор.

Москвагай «Динамо» гэжэ электромашина бүтээлгын заводой коллективэй жэшээгээр манай хүдэлмэришэд табан жэлэй өөһэдын түсэб зохёожо байна. Заводой цехүүдэй табан жэлэй даабаринуудтай тааралдуулан, хүдэлмэришэдэй хэхэ ажал тодорхойлогдожо, өөһэдынь түсэб табигдана. Иимэ түсэб табиһан үйлэдбэриин түрүүшүүл даабарια үлүүлэн дүүргэнэ гэхээр. Заводоймнай хүдэлмэришэдэй 73 процентнь табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь нэгэ һараар уридшалан дүүргээ. 1972 оной эхинһээ графигаа уридлажа ябагшадай дундаһаа Мария Михеевна Фомина, Валерий Петрович Шилов, Леонид Алексеевич Таракановский, Бадматар Дулмаевич Цымбалов, Виктор Егорович Власов гэгшэдые нэрлэмээр. Эдэ нүхэд мүнөө мартын даабари дүүргэхэ болоо. Үйлэдбэриин түрүүшүүл заводтомнай үшөө олон.

Урдань үсөөн хүн—конструктор, технологууд, техническэ, экономическа албанай хүдэлмэрилэгшэд техническэ дэбжэлтын асуудал шиидхэдэг байгаа. Харин мүнөө бүхы коллектив, жинирээ хүдэлмэришэд энэ хэрэгтэ хабаадалсана. Үйлэдбэреэ техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ, үргэлжэдэнь оньһожоруулха бүри хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэн, бүтээсэтэй болоно ха юм. Мүнөө үйлэдбэриие оньһожоруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ урлан нарижуулгын олон дурадхалнуудые хүдэлмэришэд өөһэдөө оруулдаг болоо.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, материал, металл арьбалха хэрэгтэ зорюулагдаһан олон дурадхал 1972 ондо оруулагдаа. Урлан нарижуулагшад Анатолий Щепин, Николай Ерохин, Владимир Баженов болон бусад эдэбхитэйшүүл үйлэдбэридэ аша туһатай олон дурадхал энэ жэлдэ нэбтэрүүлээ. **Заводой эдэбхитэйшүүл байгша оной хугасаада 78 мянган түхэригэй экономическа алмалта үгэхэ урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ уялга абанхай.**

Техническэ дэбжэлтэ туйлаха зорилго үйлэдбэриин ондоо олон шухала, нэн түрүүн, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ асуудалтай холбоотой гээшэ. Һайн бэлэдхэлтэй, дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд лэ шэнэ техникэ мэдэлдээ абаха, ашагтайгаар хүдэлгэжэ шадаха юм. Тиимэһээ манай коллектив табан жэлэй түсэб зохёоходоо, хүдэлмэришэдэй бэлэдхэл, мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулһан байна. Техническэ минимумэй, тусхай шэглэлтэй курсанууд, түрүү дүй дүршэлэй, коммунис ажалай һургуулинууд заводто эмхидхэгдэнхэй. Тэдэндэ жэл бүхэндэ олон хүн һуража гарана. **Ганса нёдондо 560 хүдэлмэришэн шэнэ мэргэжэл, түрүү онол арга шудалһан байна. 1972 ондо хамта дээрээ 600 хүн 2-дохи мэргэжэлтэй болохо тусхай шэглэлтэй курсада, техникум, институдуудай үдэшын отделенидэ, мүн заочноор һуралсаха юм.**

ПРОДУКЦИИН шанар һайжаруулха эрилтэ үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ асуудалтай мүн лэ сэхэ холбоотой. Шэнэ техникэ, түрүү технологи хэрэглэнгүйгөөр гү, али һайн бэлэдхэлтэй, өөһэдынгөө ажал һайн мэдэхэ, оньһон техникэ хүсэд шудалһан хүдэлмэришэдгүйгөөр һайн шанартай продукци бүтээжэ болохогүйнь мэдээжэ. Эдэ асуудалнуудые хоорондонь нягта холбоотойгоор шиидхэһэнэй ашаар коллективнай амжалта туйлана гэхэдэ һайрхаһан юумэ үгы ха.

Манай завод гол түлэб хоёр ондо ондоо янзын продукци — автокранууд болон электродвигательнүүдые бүтээнэ. Гүрэнэй һалбари хоорондын аттестационно комисси продукциемнай шалгажа, аттестаци үгэһэн юм. **Мүнөө бүхы продукцимнай 32,2 процентнь эрхим зэргын шанарай гэжэ сэгнэгдэнэ. Табан жэлэй түрүүшын жэлдэ дүрбэн түхэлэй электродвигательнүүдтэ гүрэнэй «Шанарай тэмдэг» үгтөө һэн.**

Һайн шанартай продукци бүтээхэдэ гүрэндэ, арадай ажахыда ехэ аша туһатай. Иимэ зүйлнүүд удаан болзор соо хэрэглэгдэнэ, тэдэнние үйлэдбэрилхэдэ гаргашалагдаха металл, материал алмагдана ха юм. **Манай коллектив шанарай эрхим зэргын тэмдэгтэй продукци бүтээжэ, нэгэ миллион 80 мянган түхэригэй олзо арадай ажахыда үгөө. Заводоймнай продукци Чехословаки, Итали, Швейцарида үнгэргэгдэһэн уласхоорондын выставкэнүүдтэ харуулагдаад, һайн сэгнэлтэдэ хүртэһэн юм. Ашаглалгада бэхи, найдамтай электродвигательнүүд хүгжэнги капиталис гүрэнүүд болохо Франци, ФРГ, Швеци, Италида наймаалагдана. Манай продукци Эхэ оронойнгоо 184 город, дэлхэйн 24 гүрэндэ эльгээгдэнэ.**

Продукциин шанарые улам һайжаруулха зорилго урдаа табяабди. Хэрбээ мүнөө продукцинга 32,2 процентые эрхим шанартай гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаадаг байгаа һаа, бүри энэ жэлдэ тэдэнэй тоо 36 процентдэ хүргэгдэхэ, ВАСО түхэлэй электродвигательнүүдтэ «Шанарай тэмдэг» абаха зууршалга хэгдэхэ юм. Харин табан жэлэй һүүлшын жэлдэ продукцинигаа 71 процентые эрхим шанартай болгохо гэжэ хараалбабди.

Заводто бүтээгдэдэг АОЗ сериин электродвигательнүүд СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкын 1-дэхи шатын дипломдо хүртэһэн юм. Һайн шанартай продукци бүтээхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан 8 хүн выставкын медаль, дипломуудаар шагнагдаа. Слесарь-хабсаргагша И. Н. Мирошников, электрын зүйлнүүдые гагнагша А. Ф. Наливко, технолог Д. Л. Нанзанов, конструктор Г. А. Соколов энэ шагналда хүртөө. Электротехническэ шэнэ түхеэрэлгэ бүтээлгэдэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө заводнай 1971 оной сентябрь соо «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан байна.

Продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан олон хэмжээн бэелүүлэгдэнэ. Һайн шанартай, голодоһогүй продукци бүтээдэг хүдэлмэришэдтэ мүнгэн шан барюулха дүрим тогтоогдоо һэн. Удаан болзор соо һайн шанартай продукци тушааһан хүдэлмэришэдтэ тусхай тамга үгтэдэг. Өөрын тамгаар продукцияа тушаадаг хүдэлмэришэд мүн лэ урмашуулагдана. Шанарай түлөө материальна, моральна урмашуулга хэрэглэлгэ ехэ аша туһатай байба. Мүнөө бүтээгдэдэг продукциин 90 процентнь гэдэргээ бусаалтагүйгөөр, ажаглалтагүйгөөр тушааж абтадаг болоо.

Предприятиин ажахын ба политическэ хэмжээ ябуулгые продукциин шанар элирүүлэн харуулдаг гээшэ ехэ зүб. Эрхим шанарай гүрэнэй тэмдэгтэ манай бүтээдэг продукциин, мүн орденто заводоймнай хүртэһэн ушар хадаа коллективэй ажахын, политическэ ашаг ехэтэй хэмжээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байһые лаблан харуулна.

Юһэдэхи табан жэлэй үедэ заводнай үргэдхэгдэхэ юм. Электромеханическа цехэй хабсаралгын шэнэ байшан 1973 ондо ашаглалгада оруулагдаха. Тиихэтэй хамта урдынхиһаа олон электродвигательнүүдые бүтээхэ зорилготойбди. Тэдэнэй зариманиинь мүнөө бүтээгдэдэг электродвигательнүүдһээ бүри орёо, бүри һайн шанартай байха. Заводоймнай конструктор, технологууд шэнэ янзын продукциин проект зохёожо эхилээ. Ганса энэ жэлдэ 3 шэнэ түхэлэй электродвигательнүүд хэгдэхээр түсэблэгдөө. Мүн шудхалгын цех үргэдхэгдэхэ, гагнууриин участогай шэнэ байшан баригдажа дүүргэгдэхэ юм. Эндэ бүтээсэ ехэтэй, мүнөө үеын түхеэрэлгэ хабсарган табигдаха болоно.

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛДЭНЬ ТҮШЭГЛЭН...

МАНАЙ коллектив табан жэлэн түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа элидхээ һэн. Технико-экономическа талаар һайн үрэ дүн туйлагдаа. Продукци худалдаха жэлэй даабари 103,6 процент дүүргэгдээд, түсэбһөө гадуур 550 мянган түхэригэй продукци наймаалагдаһан байна. Даабариһаа гадуур 10 электродвигатель, 2 автокран, 7,8 мянган түхэригэй хэрэглэлэй зүйлнүүд бүтээгдээ. 1971 оной гүрэнэй түсэб ба абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, энэ жэлэй, мүн бүхы табан жэлэй зорилго нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ бата һуури табяабди гэхээр.

Табан жэлэй жэл бүхэндэ шэнэ дабаа дабан гараха байнабди. Хоёрдохи жэлэймнай зорилго урдынхиһаа һураггүй ехэ. Түсэбөө бүхы дээрэнь үлүүлэн дүүргэхые хараалһан социалис уялга баталагдан абтаа. Техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэхэ, абадаг олзо доход ехэ болохо юм. **Энэ жэлэй түсэбые декабриин 27 болотор дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 200 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаха гэжэ шиидээбди.** Абаһан социалис уялга бата бэхи үндэһэ һууритай. Тиигэжэ январиин даабари 111,7 процент дүүргэгдэһэн байна.

Продукци үйлэдбэрилхэ, худалдаха табан жэлэй түсэбые 1975 оной ноябриин һайндэр болотор дүүргээд, даабариһаа гадуур 3 миллион түхэригэй продукци худалдаха уялга абтаа. Алмалта арьбалалтын гурим нарииаар сахигдаха юм. Материал, эд хэрэгсэл гамтайгаар хэрэглэжэ, ганса энэ жэлдэ 80 тонно металл, 100 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмахаар хараалагдаба.

Заводоймнай коллектив юһэдэхи табан жэлэй даабариие урданай мэтэ амжалтатайгаар дүүргэхэ байһандаа батаар этигэнэ. Энэ этигэл найдабаримнай бодото үндэһэ һууритай. Арга боломжонуудаа хаража үзөөд, социалис уялга абаһан байнабди.

Амжалта ямар аргаар туйлагдахаб? Социалис мүрысөө бүри үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлхэ, тэрээндэ бүхы хүдэлмэришэдөө хабаадуулха, мүрысөөнэй эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы үүргыень дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдаа. Үнэхөөрөө социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэн дэлгэрүүлээгүй һаа, урдахи зорилгоёо бэелүүлхэнь бэрхэтэй гээшэ. Имагтал мүрысөөнэй үедэ хүдэлмэришэд шэнэ шэнэ үүсхэл гаргадаг, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга бэдэрэн олодог байна. Заводой дирекци, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, тэрээндэнь түшэглэхэ гэжэ ехэ анхардаг.

Түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар хүдэлжэ байһан предприятинуудта амжалтын ямар аргаар, хэды зэргын гаргашатайгаар туйлагдаһаниинь ехэ удха шанартай. Бага гаргашатайгаар ехэ продунци бүтээн гаргаха, үйлэдбэреэ зүбөөр эмхидхэхэ эрилтэ табигдана. Тиимэһээ техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ехэ продукци бүтээн гаргаха гэжэ уялга доторнай бэшээтэй.

Юуб гэхэдэ, техническэ дэбжэлтэ ганса техникэ шэнэдхэхэ хэрэгтэ хабаатай бэшэ ха юм. Техникэ ашаглажа байгаа хүдэлмэришэдэй ажал ямараар эмхидхэгдэнэб, ямар онол арга хэрэглэгдэнэб, хүдэлмэришэд ажалдаа ямараар ханданаб гэхэ мэтэ хараада абтаха ёһотой ехэ шухала асуудал болоно. Шэнэ техникээр үйлэдбэриин хангагдаха бүри хүдэлмэришэдэй дүүргэдэг ажал тад ондоо болоно, нэгэ талаһаа хүнгэн байна, бүтээсэнь дээшэлнэ. Тиихэтэй хамта орёо боложо, техникэ шудалха эрилтэ табина. Энэ ушарһаа коллективэй экономическа, эмхидхэлэй, социальна асуудалнуудые нэгэ доро шиидхэхэнь ехэ шухала.

НЭГЭ ДОРО шиидхэгдэхэ ёһотой эдэ асуудалнууд мүн лэ техническэ дэбжэлтэ туйлаха, социалис мүрысөөнэй үүргэ, нүлөө дээшэлүүлхэ хэрэгтэй байһые элирүүлнэ. Яахадааб гэхэдэ, үйлэдбэриин бүхы ажабайдал — ажалай эмхидхэл һайжаруулха, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал олгохо, хүдэлмэришэдэй юрэнхы бэлэдхэл, мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ шухала болоно. Хүн бүхэнэй хамтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ гэжэ оролдохо бүринь, һайн үрэ дүн туйлагдана. Социалис мүрысөөндэ хабаадалсаһан лэ хүдэлмэришэд өөһэдынгөө, мүн коллективэйнгээ ажалай үрэ дүн сэгнэдэг ха юм.

Байгша оной, табан жэлэй социалис уялга абахадаа, предприятиингаа бүхы арга боломжо хаража үзөөбди. Эдэ уялганууд үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ ехэ программа мүн гэжэ хэлэхээр. Уялга соо дурдагдаһан тоо, баримта экономическа талаараа баримталагдаһан байха. Хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эдэ тоо, баримтануудые согсолжо үзөө. Мүнөө тэдэнэр абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ олоороо хабаадалсана.

Социалис мүрысөөнэй үрэ дүн гаргахада, цехүүдэй, участогуудай, бригадануудай, мүн хүдэлмэришэн бүхэнэй ажал согсологдоно. Тиимэһээ хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин экономико шудална, бүтээһэн ажалаа шүүмжэлхы ёһоор сэгнэн харана. Тиигэжэ дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд элирүүлэгдэнэ. Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, алмалта арьбалалтын гурим сахиха бүхэсоюзна харалгын үедэ хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл нилээд дээшэлээ. **Заводоймнай 1500 шахуу хүдэлмэришэн энэ харалгада хабаадалсажа, 570 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ үгэхэ 693 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ.**

Бүхэсоюзна харалгын 2-дохи шатын үрэ дүнгөөр заводнай СССР-эй Электротехническэ промышленностиин министерствын болон профсоюзай ЦК-гай «Нэгэдэхи шатын дипломоор» шагнагдаа.

МҮРЫСӨӨНЭЙ үрэ дүн согсолжо, бүгэдэндэ мэдээжэ болгохо, тэрэнииень сасуулан хаража үзэхэ, түрүү дүй дүршэл дабтаха арга олгохо гэһэн В. И. Ленинэй заабари баримталнабди. Социалис мүрысөөнэй үрэ дүн саг соогоо согсологдоно. Түрүү һуури эзэлһэн цехүүдтэ дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шан барюулагдана. Һайн үрэ дүн туйлаһан түрүүшүүл урмашуулагдана. Түрүүшүүлые моральнаар урмашуулхын тула нэрэ обогынь, дүрэ зурагынь заводой Хүндэлэлэй самбарта харуулагдана. Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдодог болоо. Социалис мүрысөөнэй үрэ дүн ханын газетэдэ харуулагдана, заводой радиогоор дамжуулагдана.

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ гарган ажалладаг үйлэдбэриин түрүүшүүл заводтомнай олон. **Токарь Константин Панкратович Антонов, электродвигательнүүдэй утаһа орёогшо Мирослава Михайловна Кабезская, гол хэгшэ Матвей Соломонович Салимов юһэдэхи табан жэлэй даабариие 4—4,5 жэл соо дүүргэхэ уялга абаа. Тэдэнэй үүсхэлээр табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ мүрысөөн заводто дэлгэрээ. Мүнөө заводой 700 шахуу хүдэлмэришэд 1972 оной, мүн табан жэлэй даабариие уридшалан дүүргэхэ социалис уялга абаа.**

Үүсхэл гаргаһан эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл согсологдожо, бусад хүдэлмэришэд тэрэниие халан абалсана. Тэдэнэр ажалай сагые зүбөөр хэрэглэнэ, хэрэгтэй болохо материал, хэрэгсэлнүүдээ эртээнһээ бэлдэнэ. Мүн өөрынгөө мэргэжэл шадабари улам дээшэлүүлжэ байдаг түрүүшүүлэй үүсхэлые партиин Советскэ райком болон электростанцинуудай, электротехническэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком һайшаагаад, энэ һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрүүлхые дурадхаһан юм.

Үнинэй хүдэлмэришэд, заводой ветерануud гэжэ нэрлэгдэдэг Ф. М. Овчинников, К. И. Кузнецов, И. Н. Мирошников болон бусад зарим нүхэд түрүү ажалай ёһотой жэшээ харуулжа ябаһаар.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ үүсхэхэ, дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ нийтын организацинуудай дүүргэдэг үүргые мартажа болохогүй. НОТ (ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэлгэ) нэбтэрүүлхэ совет, урлан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой бүлэг, научно-техническэ дэбжэлтын бүлэг, экономико шэнжэлхэ ...
болон бусад орга...
өөһэдынгөө зэргэдэ ...
тэйшүүлые хабаадуу...
бэриин шухала асу...
шиидхэлсэнэ. Иимэ ...
дүүдэй гэшүүд ажалые ...
най үндэһөөр эмхид...
бэриин ашаг үрэ дээш...
рэгтэ эдэбхитэйгээр ...
Шэнэ техникэ, түрүү ...
хэрэглэһэнэй. НОТ ...
түсэбөөр хараалагдаһ...
дүүргэһэнэй ашаар нёдо...
миллион шахуу түхэри...
мическа ашаг үрэ абта...

Хүдэлмэришэдэй ...
байгаа эдэбхи үүсхэл...
социалис мүрысөөндэ ...
шэдые олоор хабаадуу...
амжалта туйлаха зор...
табяабди. Үйлэдбэрии...
дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ...
организацинуудай го...
хандуулагдана. Участ...
ямар үйлэдбэри, ажа...
руулха хэмжээнүүд ...
бөөр хараалагдана. Хү...
түсэб зохёолгодо мүн ...
тэйгээр хабаадалсада...
дурадхалнуудаа хэлэ...
хэ үйлэдбэридэ ажалл...
олон дурадхал оруул...
гэ дутагдал зайсуулха ...
зам элирүүлжэ үгэдэг.

Эмхидхэлэй-техническ... ябуулга, НОТ нэбтэр... бэелүүлһэнэй ашаар ... хидхэл һайжаруулагда... дукци жэгдэ һайнаар ... 1970 онойхитой сасуул... түрүүшын арбан хоног... центээр үлүү ехэ прод... бэрилэгдэдэг болоо. Ха...
һайнаар хүдэлхэ, яара...
ажаллаха хэрэгтэ һаад...
даг дутагдал үшөө бии ...
но-техническэ хангал...
һан зандаа. Шухала ...
рим металл, материал...
абаагүй ушарһаа жэг...
продукци бүтээлгэ зар...
туулагдана. Шиидхэг...
ондоошье асуудал бии.

Манай коллектив ур...
гоёо һайнаар мэдэрнэ. ...
гонуудые бэелүүлхэ ...
зам тодорхойлогдоо. Ур...
гомнай эли тодо, тэрэ...
хын тула хүсэ шадал...
хэрэгтэй. Тиигэбэл ...
түсэб, абаһан социали...
тагүй дүүргэгдэхэ юм.

Заводой хүтэлбэри...
тийна, профсоюзай орг...
дэлмэришэдэй эдэбхи ...
шэглэхэ зууреа, тэдэн...
хангаха асуудалда ...
хандуулна. Бүтээсэ ...
ажаллаха эрхэ байдал ...
шэдтэ олгохонь, мүн ...
НОТ нэбтэрүүлхэ түс...
цехүүд соохи станок, ...
хидоор тааруулан таби...
нюдэндэ тааруу зо...
шэрдэгдээ. Агаар сэбэр...
рэлгэнүүд цехүүдтэ ...
байна. Үйлэдбэриин ку...
шэлүүлхэ гэжэ мүн лэ ...
на.

Һайнаар ажаллаад, ...
амархa арга хүдэлмэри...
хонь ехэ удха шанар...
нуудай нэгэн. Энээн ...
нагүйбди. **Заводто хоёр ...
кэ, улаан булан эмх...
Амаралтын үедэ гү, ...
воскресенидэ ошожо ...
шалгын бааза, профил...
Зундаа пионерлагер...**
Түсэблэлгын болон эк...
урмашуулгын шэнэ ...
ажаллажа байһан ма...
тив гүрэндэ ехэ олзо ...
ха бүреэ үйлэдбэрэ...
культурно-ажаһуудалай ...
эрхилхэ өөрын фонд...
Табан жэлэй үедэ хэд...
рилга эрхилхэбди. 1972 ...
байратай томо панели...
лалгада оруулагдаха, ...
шэдэй столово үргэдх...
сэблэгдөө.

***

Табан жэлэй түсэб...
вод үргэдхэгдэхэ, шэ...
хангагдаха. Ондо ондо...
электродвигательнүүд, ...
дые бүтээхэ даабари ...
жэлэй даабари, абаһ...
уялгануудаа бодото д...
гэхын тула техническ...
туйлаха, социалис мү...
нөөр дэлгэрүүлхэ, тии...
мэришэдэй эдэбхи үүс...
лүүлхэ гэһэн гол шэг...
лагдана гэжэ дабтан ...

П. Б...
заводой ...
Н. ...
заводой ...
В. ГАУЧЕНОВ...

Энэ хуудаһа ман... пондент С. БАРДА... дэбэ.

Заводой главна инженер Б. С. Жаринов (баруун гарһаа) залуу, эдэбхитэй конструкторнуудай нэгэн Владимир Кузьменкын хэһэн чертеж шалгажа байна.

Заводто бүтээгдэдэг шэнэ түхэлэй продукци эгээл түрүүлэн саарһан дээрэ түхэл маягтай болгогдоно. Конструкторска бюрогой инженер-конструкторнууд электродвигатель, автокрануудай шанар һайжаруулха арга бэдэрэн олоно, шэнэ зүйлэй чертеж зохёоно.

Бүлэ бүлөөрөө ажалладаг хүдэлмэришэд заводто олон. Үбгэн һамган хоёр Мирослава ба Александр Кабезскэтэн коммунис ажалай удар... голодоһогүй продукци бүтээдэг. «Табан жэлэй даабариие—4 жэл соо» гэһэн М. Кабезскаягай үүсхэл хүдэлмэришэдэй дунда халуунаар дэмжэгд...

ЭНЭ ЖЭЛДЭ ЯМАР НОМУУД ГАРАХАБ?

[illegible]ЭНЭ 1972 ондо Буряадай номой хэблэлhээ ямар номуудай гаража байhан тухай хэлэхын урда [illegible] үнгэрhэн 1971 ондо юун хэгдэhэ тобшоор hануулая.

[illegible]ндондо манай номой хэблэл [illegible] бүриин 143 ном гаргаhан [illegible]. Тэдэ номууд хамтын тираж [illegible]368,5 мянган хэhэг болоно. [illegible]ческэ, уран hайханай, үхибүүдэй, хүдөө ажахын, эрдэм наукын [illegible] хизаар ороноо шэнжэлгын номуудай [illegible] ендэ горитойхон hуури эзэлдэг.

[illegible]КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые арад зоной [illegible]да дэлгэрүүлжэ, тус шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгохо талаар партийна организацинуудай [illegible] доро манай республикын [illegible]адай бэелүүлжэ байhан [illegible] хэрэгүүдые харуулха ябадалда [illegible] анхарал хандуулагдаhан [illegible]. Жэшээнь, «КПСС-эй XXIV [illegible]дын материалнууд» гэжэ ном [illegible] хэлэн дээрэ оршуулагдажа [illegible] hэн. Мүн эрхим ажал хүдэлмэреэрээ түрэл партиингаа [illegible] харюусаhан хүдөө ажахын [illegible]эрилэгшэдэй түрүү дүй [illegible] харуулhан олон ном гараа. [illegible] Ажалай Геройнуудай Г-С. [illegible]Цыремпилова, Н Л. Тогмитов, [illegible] П. Бутаков, Н. Л. Тадвашин, Л. Н. Седых болон бусад [illegible] брошюранууд гараhан байна. [illegible] брошюрануудай зариманиинь [illegible] болон буряад хэлэн дээрэ [illegible] хэблэгдэбэ.

[illegible]Партийна эмхидхэлэй, соёл сур[illegible] асуудалнуудаар хэдэн ном [illegible]гдээ. Энэ талаар нүхэд Л. Я. [illegible]ков, Н. И. Крючков гэгшэ[illegible] бэшэhэн номуудые тэмдэглэ[illegible].

[illegible] Мүн 1970 оной июль hарада [illegible] КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдые тайлбарилhан, республикынгаа ажабайдалай [illegible], баримтануудые үргэнөөр [illegible] бэшэhэн эрдэмэй кандидадууд В. К. Дырхеев, В. Б. Базаров, А. С. Кирдяшкин гэгшэдэй номуудые уншагшад хүлеэжэ абаа.

Уран зохёолой 20 ном хэблэгдэн гараа. Тэдэ зохёолнуудай дунда романууд, туужанууд, рассказууд, поэмэнүүд, шүлэгүүд бии. «Мойhоной үнгэ» гэжэ Раиса Белоглазовагай роман, «Хүбшэтэ дабаанай саана» гэжэ Вениамин Штеренбергын роман, «Долоон Шоныш Хабшалай саана» гэжэ Михаил Жигжитовэй туужанууд, «Сонгмин дүлэн» гэжэ Чимит Цыдендамбаевай, «Амар сайн, нүхэдни» гэжэ Дамба Жалсараевай, «Санага» гэжэ Мэлс Самбуевай, «Онон» гэжэ Владимир Намсараевай поэмэнүүд болон шүлэгүүд хэблэгдэн гараhан байна.

Буряад совет литературын ундэhэ hуури табигшадай нэгэн Хоца Намсараев тухай хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат А. Б. Соктоевой бэшэhэн томохон шэнжэлэл, мүн үльгэршэн Парамон Дмитриев тухай хэлэ бэшэгэй кандидат Р. А. Шерхунаевай ном хэблэгдэжэ, худалдаанда ороо.

Олон тоото уншагшад болохо үхибүүдтэ зорюулжа бэшэhэн номуудые хэблэн гаргаха хэрэгтэ hүүлэй үедэ ехэ анхарал табигдана. Юундэб гэхэдэ, илангаяа хүдөө газарта бага наhатанай буряад хэлэн дээрэ уншаха номууд хомор, олдодоггүй шахуу байна. Гэбэшье үнгэрэгшэ жэлдэ үхибүүдэй уншаха 26 ном гараhан байха юм. Энэ хадаа урданайхида орходоо олоншог болоно. Эдэ номуудай дунда «Бадма Бата хоёр» гэжэ Цырендоржи Дамдинжаповай туужа, «Мүрысөөн» гэжэ Цыдып Жамбаловай, «Мүшэд тухай үльгэр» гэжэ Цыденжап Жимбиевэй шүлэгүүд, «Соохорхон инзаган» гэжэ Цырен Шагжинай ном болон бусад хэблэгдэн гараа.

Мүн «Һургуулиинхидай уншаха номууд» гэжэ тусхай библиотекэ болгогдон, хэдэн ном гараhан байна. Тэдэнэй дунда «Владимир Ильич Ленин» гэжэ Владимир Маяковскиин поэмэ буряад хэлэн дээрэ, «Булад яажа хатуужааб» гэжэ Николай Островскиин роман 100000 хэhэгээр хэблэгдэѳ.

Манай республикын, Шэтын ба Эрхүүгэй областьнуудай буряад hургуулинуудта үзэхэ 26 учебник болон hуралсалай-методическа номууд хэблэгдэѳ. Учебнигүүд правительствын табиhан болзор соо гараhхай.

Нёдондо жэлдэ хизаар оронис шэнжэлхэ асуудалнуудаар 3 ном гараhан байна. «Сэлгеэхэн Яруунын дуулимда» гэhэн ном пенсионер Цыбен Аюшин гаргажа, тэрэнь уншагшадта hайшаагдаа. «Агын талада» гэжэ ном Баатар Шагдаров Жигжит Доржиев хоёр бэшэhэн юм. Буряад ороной нуурнууд болон гол мүрэнүүдтэ амидардаг загаhанууд тухай, загаhа үсхэбэрилгэ, олзоборилго тухай hонин ном Большереченскэ загаhанай заводой хүдэлмэрилэгшэ П. С. Стариков хэблүүлээ.

1972 ондо гараха номууд тухай хэлэхэдэ иимэ байна. Мүнөө жэлдэ нэгэ миллион шахуу хэhэгтэй 155 ном гараха юм. Энэ жэлэй түсэб табихадаа, байгша оной декабриин 30-да СССР-эй тогтоhонhоо хойшо 50 жэлэй ойн, мүн 1973 оной майн 30-да Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн гүйсэхээ байhые түбхын түрүүндэ хараадаа абалсаhан байнабди.

СССР-эй тогтоhон ойн баярта зорюулжа, номуудые гаргажа үргэлжэлүүлхэбди. Жэшээнь, «В. И. Ленин ба Алас-Дурнын Республикые байгуулга» гэhэн ном профессор Н. П. Егунов хэблүүлхэ юм.

Буряад оронойнгоо ехэ hайндэртэ хэдэн ном гаргаха зорилго табигданхай. Ород болон буряад хэлэн дээрэ гараха «Совет Буряад орон 50 жэл соо» гэhэн ном дотор экономико болон соёл болбосоролдоо туйлаhан арад зоной амжалтанууд, манай нютагта болоhон асари ехэ хубилалтанууд эли тодоор харуулагдаха зэргэтэй. Агууехэ Октябриин социалис революциин, Совет засагай ашаар буряад арадай өөрынгөө түүхэдэ анха түрүүн гүрэн түрэтэй боложо, автономито республикын ябагаад байгуулагдаhан тухай түүхын эрдэмэй кандидат Н. Д. Шулунов шэнжэлхы томохон ном бэшэбэ.

Республикын уран зохёолшодой эрхим номуудые ойн баярта дахин хэблэжэ байнхайбди. Жэшээнь, уран зохёолшод Хоца Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ роман, «Тиимэ байгаа» гэжэ рассказууд, «Нэгэтэ hүни» гэжэ туужа, Жамсо Тумуновай «Нойрhоо hэриhэн тала» гэжэ роман ород хэлэн дээрэ олон хэhэгээр гараха. Африкан Бальбуровай «Зэдэлээтэ зэбэнүүд» гэжэ роман буряад хэлэн дээрэ оршуулагдажа гараханъ. Гадна «Буряад арадай үльгэрнүүд» гэжэ томохон ном ород хэлэн дээрэ гарахаар хараалагдана.

Партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө эрид шанга зоригтойгоор тэмсэжэ байhан ажалша арад зоной алдарта хэрэгүүд тухай, республикын партийна организацинуудай ажал хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай номууд гарахаар бэлдэгдэжэ байнхай. Партийна хүдэлмэрилэгшэд нүхэд С. В. Ангапов, Б. Т. Аюров, Д. Б. Шагдуров болон бусад, жэшээнь, партийно-эмхидхэлэй асуудалнуудаар номуудые бэшэнэ.

Хүдөө ажахыгаар ажалай түрүүшүүл тухай, түрүү ажахынуул тухай номуудые гаргажа үргэлжэлүүлхэбди. Тэрэшэлэн хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ хэрэгтэй болохо хэдэн номууд гараха юм. Тиимэ номуудые республикымнай эрдэмтэд бэлдэнэ.

Уран зохёолой 21 ном, үхибүүдэй уншаха 23 ном хэблэгдэхээр түсэблэгдэнэ. Уран зохёолой шүүмжэлгэ үргэдхэн hайжаруулха, гар бэшэгүүдые нарииаар хинан шалгуулха, зүбшэн хэлсэхэ зорилго манай урда табигдана. Тиимэhээ манай номой хэблэлэй уран зохёолой болон үхибүүдэй номуудай секцинүүд мүнөө шэнэдхэн хубилгагдаба.

Х. Намсараевай, Ж. Тумуновай, А. Бальбуровай номуудай гарахаяа байhан тухай дээрэ хэлээ hэмди. Гадна уран зохёолшод Б. Мунгоновой «Баатарай эдир наhан», Ц. Галановай «Рэгзэмаа», «Мүнхэ хабар» гэжэ туужанууд ород хэлэн дээрэ оршуулагдажа гараха.

Прозаигууд С. Цырендоржиев, К. Карнышев, В. Харахинов гэгшэд өөhэдынгөө түрүүшын номуудые гаргаханъ. Тэдэнэр мүнөө үеын шэнжэ шарайе, коммунизм байгуулагшадай ажабайдал харуулна.

Поэдүүд Н. Дамдинов, Д. Улзытуев, А. Бадаев, Г. Дашабылов, В. Петонов, Д. Хилтухин гэгшэд шэнэ шүлэгүүд болон поэмэнүүдтэеэ уншагшадаа танилсуулха. Залуу поэдүүд В. Липатов, Г. Раднаева, Ш Байминов түрүүшынгээ номуудые хэблүүлхэеэ байна.

Дундуур болон ахамад классуудай hургуулиинхидай уншаха хэдэн шэнэ ном гараха. Тэрэ тоодо Ц. Жимбиевэй «Галта могой жэл» гэжэ роман, Ц Шагжинай «Эгээл ута үдэр», М. Осодоевой «Ууган хүбүүн», А. Ангархаевай «Суранзан» гэжэ туужанууд, Г. Чимитовэй «Шанга харюу» гэжэ басни-нууд хэблэгдэхэ юм. Эдэ номууд удхаараа, онсо маягаараа, уран хэлээрээ бэе бэедээ адли бэшэ. Гэбэшье совет дүлэтэ патриотизм, арадуудай аха дүү, ёhотой хани барисаан, совет хүнүүдэй эршэтэ ажал хэрэгүүд эдээн соо эли тодоор харагдана. Эгээл иимэ шанар шэнжээрээ эдэ номууд бэе бэедээ адли байна бшуу.

Бага наhатай үхибүүдэй уншаха хэдэн номуудые Ж. Зимин, Ф. Цыденжапов, Л Корнакова, Ц. Бадмаев бэшээ. Эдэ номууд уран гоёор шэмэглэгдэhэн байха зэргэтэй. Мүн Б. Абидуевай «Тэхэ бабаанын түүхэ», «Эреэн гүрөөhэ эмээллэгшэ», «Шаалай шаанай хоёр» гэжэ олон үнгэтэ зурагуудаар гоёогдоhон ном, С. Гуркын «Нивхэ арадай онтохонууд» гэжэ ном гараха юм.

«Һургуулиинхидай уншаха номууд» гэжэ тусхай библиотекэ ород болон буряад хэлэн дээрэ бэлдэгдэнэ. Жэшээнь, мүнөө А. Пушкинай «Руслан ба Людмила» гэжэ поэмэ, Л. Толстойн «Хаджи Мурат» гэжэ туужа, М Горькиин «Эхэ» гэжэ роман ород хэлэн дээрэ 100—150 мянган хэhэгээр гараха Мүн хэдэн номууд оршуулагдажа, буряад хэлэн дээрэ гарахаар бэлдэгдэнэ.

Буряад hургуулида үзэхэ 13 учебник болон hуралсалай-методическа хэдэн ном гараха юм. Манай хэблэhэн учебнигүүд мартын 1-hээ эхилжэ, худалдаанда орохо болобо

Эрдэмтэд Ц. Б Будаев, И. Д. Бураев гэгшэдэй бэшэhэн «Буряад хэлэн тухай» ном ород хэлэн дээрэ гараха юм. «Шэмээшэг зоной гэр байдалай гоёолтонууд» гэжэ Г. И Охрименкын, «Агын буряадуудай түүхын хуудаhанууд» гэжэ пенсионер Л. Л. Линховоиной номууд гараха зэргэтэй

Гадна СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай, тэрэшэлэн багшанарай, технологическа, хүдөө ажахын, соёлой институдуудай, геологическа управлениин, Гэгээрэлэй министерствын захилаар олон ном хэблэгдэхэ юм.

Коммунизмын гэгээн гэрэлтэ ордон байгуулжа байhан арад зоной уншаха номуудые гаргаха гээшэ номой хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгатайшье, хүндэтэйшье зорилго болоно.

Д. ДУГАРОВ.
Буряадай номой хэблэлэй главна редактор.

Соёлшод — хүдөөгэй ажалшадта

ШАРАЛДАЙН БИБЛИОТЕКЭ СОО...

ЗУРАГЛАЛ

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДАЙ олон библиотекэнүүдээр яhалал [illegible]гдажа үзэгдэhэн байха. Номоор [illegible] библиотекэдэ ороходо, ямар[illegible]ьеб нэгэ нангин hайндэрэй, [illegible] боложо байhан газарта [illegible] шэнгеэр ходо үзэгдэдэг. [illegible] үнэн дээрээ мүнөө үеын хүн [illegible] шахуу библиотекые тойрон гарадаггүй, hонин ном абаха, шэнэ журнал, газетэ ираха, уншахаяа ородог ёhотой.

...Үбэлэй юрын лэ үдэр. Газаа [illegible]бартай. Саhан зузаан. Хаа[illegible]ьеб шаргаар ябаhан хүнэй [illegible] үглөөнэй сууряанда [illegible] влихэнээр дуулдана. Айлнуудай гэрэй хоолойнуудhаа гараhан [illegible] аалихан өөдөө хөөрэн дэгдэжэ, мүнөөдэр «hалхигүй» байхыень мэдүүлнэ.

Шаралдай тосхоной баруун хойто [illegible] сагаан гэр ербын харагдана. Соёлой ордон гэжэ абаhаар лэ [illegible]. Үндэр, хоёр дабхар...... Иимэ гоё ордон, клубтай ажахы [illegible]шье республика соо [illegible] хоморшог ха. Хоёрдохи дабхартань библиотекэ түбхинэнхэй. ...Оронобди. Ужам hаруул зал [illegible] хэдэн хүн шэнэ газетэ, журналнууд дээрэ тонгойнод. Библиотекарь Марина Семеновна Иванова столнуудай хоорондуур ябасаhана. Буланда таблатай байhан [illegible] урда зогсожо байhан би[illegible] дүтэлжэ:

— Юугээр hонирхонот? — [illegible], уриханаар асууна.

Библиотекэ гээшэмнай соёл гэгээрэлэй гуламта hэн туладаа нютагайнгаа, ажахынгаа түрүү хүнүүдэй дүй дүршэлые олоной дунда нэбтэрүүлхэ талаар ажал хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй.

Шаралдайн библиотекын хүдэлмэрилэгшэд энэ талаар яhала ехэ [illegible] хэнэ.

«Түрүү дүй дүршэлэй булан» [illegible] томо үзэгүүдээр бэшэгдэhэн гаршагтай үндэр стенд хүнэй [illegible] холоhоо татана.

«Забайкалец» совхозой шубуунай нэгэдэхи бригадын ажалай дүй дүршэл тухай эндэ дэлгэрэнгээр бэшээтэй. Шубуушад А. К. [illegible]сикова, А. Ф. Карпова, Д. А. [illegible]сова, Е. Н. Калашникова, [illegible]. Н. Овчинникова, А. А. Соловьева гэгшэд өөhэдынгөө ажал тухай [illegible] hонирхолтойгоор хөөрэнэ. Бултанайнь дүрэ зурагууд, ажахын шубуунай фермын түхэл эндэ зохидоор үлгөөтэй.

— Энээниитнай хүн уншадаг гү? — гэжэ Марина Семёновнаhаа асуунабди.

— Юу хэлээ гээшэбта? Ехэл hонирходог. Манайтнай ажахы 1960 онhоо хойшо галуу үдхэнэ. Хитад ба нютагай үүлтэрэй галуудhаа шэнэ үүлтэр бии болгогдоо hэн. Республикын ондоо аймагуудhаа ерэhэн хүнүүд фермын ажалай дүй дүршэлтэй танилсахадаа, манай библиотекэдэ заатагүй ородог юм. Тиихэдэ бригадануудай бэшэшье шубуушад баhал hонирходог.

ТҮРҮҮ ДҮЙ дүршэл... Энээниие олоной дунда үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэмнай библиотекын яhалал hайщаалтай хэрэг болоно бшуу. Үнэхөөрөөшье, Шаралдайн библиотекын хүдэлмэрилэгшэд түрүү хүнүүдэйнгээ ажалай дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ талаар яhала оролдоно. Ажахын мэдээжэ hаалишад, хонишод, малшад тухай, тэдэнэй ажал тухай хөөрэлдөөнүүдые ходо үнгэргэдэг юм.

«Забайкалец» совхозой түрүү хүнүүд» гэhэн гаршагтай зузаан альбом стол дээрэ хэбтэнэ. Ирабди. Тэндэ — түрүү хүнүүдэй дүрэнүүд аятайханаар няалгаатай. Мүн тэдэнэй ажалай дүнгүүд, амжалтанууд зохидоор бэшээтэй.

Библиотекэ соо стенднүүд олон. Жэшээлхэдэ, «Минии түрэhэн нютаг—Буряад орон», «Совет хүн, шинии аша туhада», «Эрдэм соёлой далай соогуур», «Түрэл газар дайдамнай баяжыш!», «Искусство арад зоной юм» гэhэн стенднүүд hонирхолтойшье, хүнүүдэй дура буляамаар гээшэл ха.

... Библиотекэ нилээд олон уншагшадтай, 1971 ондо тэдэнэйнь тоо 1162 байhан.

— hаалишад Евдокия Петрова, Фрося Петрова, Антонида Главацкая, механизаторнууд Иван Овчинников, Виктор Радионов, Иван Аносов, Геннадий Калашников болон бусад манай библиотекын эгээл эдэбхитэй уншагшад юм. Эдэнэрэй hонирхохогүй юумэн үгы шахуу. Хэндэ — ушаралта ябадалнууд, хэндэ — ороной болон дэлхэйн классигууд... Богонёор хэлэхэдэ, мүнөөнэймнай уншагша эрилтэ ехэтэй болошоо ха юм, — гэжэ Марина Семёновна энеэбхилнэ.

Уншагшадай конференцинүүд эндэ ходо үнгэргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Виталий Закруткинай «Хүнэй эхэ», Д. Хилтухин А. Бальбуров хоёрой бэшэhэн «Ажаhуухые захирнаб», Н. Рыбкогой «Рогожин аха дүүнэр», Исай Калашниковай «Шэнэ сагай шэнжэ» гэhэн номуудаар уншагшадай конференцинүүд үнгэргэгдөө hэн.

— Илангаяа Исай Калашниковай «Шэнэ сагай шэнжэ» гэhэн романаар конференци үнгэргэхэдэ схэл hонин байгаа. Юуб гэхэдэ, энэ уран зохёолшо—манай нютагай хүн. Дуулаа ёhотойт. Тиигээд тэрэ ном соохи геройнуудынь нютагаймнай хүнүүд лэ ха юм. Олон хүн тэрэ ном уншаад, өөhэдыгөө танидаг бэшэ аал даа. Тиимэhээ энэ роман тушаа hанамжаяа хэлэхэ уншагшад нилээд лэ байгаа, — гэжэ нүхэр Иванова нэмэнэ.

...Мүнөө үбэлжэлгын үедэ энэ библиотекээрхин хүдөөгөөр ябажа, холын отара, гүүртэнүүдтэ ошожо, номуудые тараана. Илангаяа энэ талаар Елена Степановна Павлуцкая шалгарна. Энэ хүмнай бидэнэй ерэхэдэ, үгы байба. Соёлой институдай гурбадахи курсда заочноор hурадаг юм. Мүнөө үбэлэй шалгалтануудые үгэхэеэ Улаан-Үдэ хото ошонхой гэжэ нүхэдынь хэлээ hэн.

МАРИНА СЕМЕНОВНА Иванова энэ библиотекэдэ хүдэлжэ эхилhээр тиимэшье үнинэй бэшэ. Гурбан жэлэй урда тээ Улаан-Үдын соёл гэгээрэлэй училищиие дүүргэжэ ерээд, түрэл нютагайнгаа энэ библиотекэдэ хүдэлхэеэ ороо hэн.

— Библиотекые даагшаар Елена Степановна Павлуцкая хүдэлнэ ха юм. Энэ хүмнай дүй дүршэлөөр баян хүн ааб даа. Хэндэ ямар ном үгэхэеэ, юугээр hонирхуулхаяа hанажа ядахагүй, — гэжэ уншагша Зоя Ивановна хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: библиотекарь М. С. Иванова.

Г. ДАШАБЫЛОВ.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.
Мухар-Шэбэр.

ХИЛЫН СААНАhАА

Номуудай выставкэ нээгдээ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Эндэхи түбэй выставкын зал соо номой выставкэ нээгдээ. Ороной полиграфическа предприятинуудай нёдондо жэл хэблэжэ гаргаhан политическэ, эрдэм ухаанай, уран зохёолой литературын 500 гаран ном эндэ табигдаhан байна. Лейпцигтэ болоhон уласхоорондын номой выставкын алтан, мүнгэн медальнуудаар шагнагдаhан номууд экспонадуудай дунда бии.

Һүүлэй табан жэлэй турша соо Монголой Арадай Республикада ном хэблэн гаргалга дунда зэргээр 10,7 процентээр, харин учебнигүүдые хэблэн гаргалга 53 процентээр дээшэлhэн байна.

А. Дэвис—США-гай Компартиин ЦК-гай гэшүүн

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Анджела Дэвис США-гай Коммунис партиин Центральна Комитедэй гэшүүнээр hунгагдаа гэжэ американ коммунистнуудай «Дейли уорлд» газетэ мэдээсэбэ. Хуурмагаар гэмнэгдэhэн эрэлхэг зоригто коммунистка сүүдэй болохые хүлеэжэ Калифорни штадай түрмэдэ хаалгатай байгаа.

Хардалга гүрдэлгэ үргэлжэлhээр

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корреспондент Е. Егоров дамжуулба: Калифорни штадай национальна гвардиин ногообтор үнгэтэй вертолет «Сент-Квентин» гэжэ харанхы муухай түрмын хашаа соо буугаад, тэндэ амалагдажа байhан хоёр хүниие—«Соледадай аха дүүнэрые»—Флита Драмго Джон Клатчетта хоёрые hуулгажа, шанга харуул доро Сан-Франциско абаашаа. 1970 оной январиин 16-да Соледадай түрмын харуулшаниие хорлон алаат гэжэ гэмнэhэн сүүдлэлгэ эндэ юhэн неделиин турша соо боложо байhаар. «Соледадай аха дүүнэр» гэжэ бүлэгэй гурбадахи хүн Джордж Джексон—Анджела Дэвисэй танил нүхэр—«Сент-Квентинhээ» «зугадаха hэдэлгэ гаргаа» гэгдэн, нёдондо жэлэй августын 21-дэ түрмын харуулшадаар буудагдаа hэн. Гэмнэлгын гэршэлгые сүүдлэлгэ дээрэ мүшхэлгэ дүүрээд байна. Тэдэнь гол түлэбтөө Соледадай түрмын ажалшад болоно. Тэдэнэр бултадаа алгасаатай мэдүүлгэнүүдые хэhэн байна. Тэдэнэй нэгэн—Лэрри Эскью гэгшэ расист хүнби гэжэ сэхэ руунь хэлэбэ. Негрнүүдтэ дурагүй байhанаа элирхэйлхын түлэ hайн дураараа ерээб гэжэ тэрэ мэдүүлээ. («Соледадай аха дүүнэр» гурбуулаа негрнүүд юм).

Түрмын засагаархидай заналта хэхэдэнь гү, али гэмыетнай сагааруулхабди гэхэдэнь, сүүд дээрэ элирхэйлгэ хэхые зүбшөөгөө hэмди гэжэ гэмнэлгын «гэршэнэр» мэдэрхэ баатай болоо. Түрмэдэ hуугшадай дундаhаа гэмнэлгын гэршэнэр болоhон хүнүүдтэ hайн байра үгэдэг, хүнгэн ажал хүүлэдэг, эдеэ хоолоо өөhэдөө бэлдэхыень зүбшөөдэг, унтадаг газартань телевизор табиhан, хаа-яа тэдэниие сэбэр агаарта гаргадаг байгаа.

«Соледадай аха дүүнэрэй» үмөөрэлгын гэршэлгые мүшхэжэ эхилээ.

Полициин туhаламжаар намнан гаргаба

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Хүндэ хүшэр байдал тухайгаа хэлэхэ хүсэлэнтэй ерэhэн бүлэг эхэнэрнүүд, үхибүүдые залhаа намнан гаргахын тула США-гай штадуудай губернаторнууд полици дуудаба.

Хүндэ хүшэр, үгытэй ядуу байдал тухайдаа хэлэхэ гэхэдэнь, губернаторнууд шагнахашье дурагүй байгаа. Нью-Йорк штадай губернатор Н. Рокфеллерэй захиралтаар дуудагдажа ерэhэн полициинхид тэдэ эхэнэрнүүдые намнаба. Эдэнэй нэгэн залhаа гарахадаа, «Миллионернүүд бидэнэрэй гасалан зоболон тухай хаанаhаа мэдэхэб даа!» гэжэ хашхараа.

Тобшо мэдээсэлнүүд

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай ниислэлэй оршодог Колумби гэжэ федеральна округой улад зон айхабтар ехэ налог түлэхэ ушартай болоно. Округой бюджетнэ захиргаанай түлөөлэгшэ энээн тухай мэдээсэбэ. Һүүлэй арбан жэлэй туршада вашингтонойхидой түлэдэг налог 138 процент нэмэhэн байна.

ДЕЛИ. (ТАСС). Байгша оной эхеэр хоёр ороной правительствануудай хоорондо хэгдэhэн хэлсээнэй үндэhөөр, Индиhээ 60 мянган тонно шанаржуулагдаагүй нефть Бангладешэй Арадай Республикада ябуулагдаа. Инди бүхы дээрээ 15,5 миллион рупиин сэнтэй хоёр миллион тонно шанаржуулагдаагүй нефть Бангладешта үгэхэ.

КАРАЧИ. (ТАСС). Пакистан хүршэ оронуудтаяа харилсаа холбоогоо hайжаруулха, СЕАТО ба СЕНТО-гой сэрэгэй нэгэдэлнүүдhээ гаргаха ёhотой гэжэ Арадай национальна партиин (Валь ханай бүлэглэл) генеральна секретарь М. Х. Усмани Хайдарабадта болоhон пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

ИНДИРА ГАНДИИН УРЯА

ДЕЛИ (ТАСС). ИНК—КПИ-гэй нэгэдэлэй байгуулагдаhан округуудта Индиин Коммунис партиин кандидадуудта дуугаа үгэхыень премьер-министр Индира Ганди. Пенджаб штадай hунгуулиин округуудай нэгэндэ үгэ хэлэхэдээ, hунгагшадые уряалба. Орон дотороо үгытэй ядуу байдал үсадхан зайсуулхын түлөө тэмсэлдэнь Коммунис парти Конгрессые дэмжэдэг юм гэжэ И. Ганди хэлээ.

Буруушаалгын тэмдэг болгон

ПАРИЖ. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикые американ авиациин бомбодожо үргэлжэлhөөр байhыень буруушаан. ДРВ-гэй правительствын делегаци Вьетнамай асуудалаар Парижда боложо байгаа зүблөөнэй заседаниин залhаа февралиин 24-дэ гаража ошоhон байна. Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегаци ДРВ-гэй правительствын делегациин шиидхэбэриие гүйсэд дэмжэжэ байhанаа мэдүүлээд, заседаниин залhаа мүн лэ гаража ошобо.

Студентнэр эсэргүүсэн тэмсэнэ

ДЖАКАРТА. (ТАСС). Индонезиин залуушуул болон студентнэрэй эсэргүүсэлтын тэмсэл hүүлэй үедэ ехээр шангарhан байна. Нютагай хэблэлэй мэдээсэhэнэй ёhоор, Бандунгын, Джокьякартын, мүн бусад хото городуудай студентнэрэй союзууд ниислэл хотын оршон тойрондо сэнгэлгын комплекс бариха гэhэн засагаархидай шиидхэбэриие эрид буруушаана. Студентнэр «хүгжэлтын программа» гэдэгэй мүнгэ зөөри буруугаар гаргашалагдана гэжэ шүүмжэлээд, орон дотор хүдэлмэригүйшүүлэй олон байhан гэhээнь, мүнгэ зөөри бодомжогүйгөөр гаргашалхаяа болихыень правительстые уряална.

США-гай президент—Пекиндэ

ПЕКИН. (ТАСС). США-гай президенттэй Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзаhые харуулhан дүрэ зурагууд, мүн Чжоу Энь-лайтай, Мао Цзэ-дунай hамган Цзян Цинтэй хамта «Мүнөөнэй революцион баледые» Р. Никсонэй хараhые буулгаhан фото-зурагууд Пекинэй газетэнүүдтэ барлагдаhан байна. Мао Цзэ-дун Р. Никсон хоёрой уулзаhан, мүн тэрэнэй хүндэлэлдэ Чжоу Энь-лайн сайлалга хэhэн тухай хахад часай программа Пекинэй телевиденеэр харуулагдаа.

Пекинэй газетэнүүдтэ, радио дамжуулгануудта «американ империализм» тухай нэгэшье үгын дурдагдаагүй байhанда тэндэхи шэнжэлэгшэд анхаралаа хандуулна. Вьетнамай Демократическа Республикада американ авиациин добтолhон, Урда Вьетнамые бомбодоhон тухай мэдээсэлнүүдые Хитадай хэблэл тон багаар толилдог болоо.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). КНР-эй Гүрэнэй соведэй премьер Чжоу Энь-лайтай США-гай президент Р. Никсонэй уулзажа хөөрэлдэhэнэй hүүлээр февралиин 24-дэ пресс-конференци хэхэдээ, түрүүшын гурбан үдэрэй аяншалгын үедэ американо-хитадай тусхай хөөрэлдөөнүүд арба гаран час соо болоо гэжэ хэблэлэй асуудалаар Сагаан байшангай түлөөлэгшэ Зиглер мэдүүлээ. Хөөрэлдөөн февралиин 25-да үргэлжэлүүлэгдэхэ. Тэрэ үдэртөө Р. Никсон Ханчжоу ниидэн ошохо юм гэнэ.

Индохитадай арадуудай урдаhаа США-гай Пентагоной администрациин ээрхэг түримхэй ябадалаар дэлхэйн ниитэ дураа гутана. Зүүн-Урда Азида дайн сэрэгээ болюулхабди гэжэ энэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэд хэды найдуулаашье hаа, милитаристнууд дэлхэйн энэ райондо агаарай-сэрэгэй ба уhан сэрэгэй хүсэнүүдэй добтолгые бүри түргэдхэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гараа шархатаhан 14 hаратай Куанг Бинь гэжэ басаган. Агаарай бомбодолгын үедэ энэ басаган үншэрhэн байна.

ВНА—ТАСС-ай фото.

ЭЛҮҮР ЭНХЫН БУЛАН

БРУЦЕЛЛЕЗhОО БЭЕЭ ЯАЖА ХАМГААЛХАБ?

Республикымнай ажахынуудта шэнэ түл абалгын халуун хаhа эхилээ. Мал ажалда ходо хүдэлжэ ябаhан хүнүүдhээ гадна, хото городуудай, hуурин тосхонуудай хүдэлмэрилэгшэд тэндэ хабаадалсадаг. Теэд тэдэнэр малшадтай жэшэхэдэ, ямаршье дүй дүршэлгүй, мал ажал, илангаяа түл абалга дээрэ сахигдаха ариг сэбэрые мэдэхэгүй байдаг. Тиимэhээ элдэб үбшэ халдааха аюул ушардаг байна. Үгэеэ баримталан, нэгэ иимэ жэшээ хэлэе. Улаан-Үдэ хотоhоо малшадта туhалалсахаяа 17 наhатай басаган Зэдын аймагта ерэhэн. Абаха ёhотой тарилгаяа саг соонь абажа үрдеэгүй дээрэhээ энэ басаган бруцеллезоор үбшэлөө. Юуб гэхэдэ, хүдэлжэ байhан газартань гараа угааха, сэбэрлэхэ ёhотой хэрэгсэлнүүд үгы байшоо бшуу.

Бруцеллез хадаа малhаа хүндэ тон бэлэхэнээр халдадаг халдабарита үбшэн. Тэрэ удаан саг соо hүжэрдэг, унжагай үбшэн. Бруцеллезтой хони, ямаанhаа, үхэрhөө түл абаhан хүнүүд энэ үбшэ халдаажа магад. Гадна үбшэн малай түүхэй hү, тоhо, зөөхэй, дутуу болоhон мяха эдибэл, мүн лэ халдаажа болохо.

Ямаршье шарха, шулгархайгүй гарай бүтэн арhан руу бруцеллезой микробууд шурган ородог.

Бруцеллез халдааhан хүн тэрэнээ ганцата мэдэжэ шадахагүй. Үбшэнэй «нюуса» нэгэ долоон хоногhоо дүрбэн 7 хоног хүрэтэр, заримдаа хэдэн hарааршье үргэлжэлжэ магад. Энэ үеын үнгэрэмсоор үбшэлhэн хүнэй толгойнь үбдөөд, халууниинь гэнтэ ехэ боложо, үдэшэндөө 39 -40, үглөөгүүр 37—37,5 градус хүрэдэг, ехээр хүлэрдэг, зариманай хүл, гар хабдаад, үе мүсэнь шархирдаг.

Үгы гэбэл, энэ үбшэн тон ондоогоор яаралгүйхэн эхи табидаг. Үбшэлhэн хүн бэеынгээ шадал тэнхээгүйдэ, үргэhэнэйнгөө мууда, эдеэ хоолдо дурагүйдөө гомдодог. Иимэ байдалда хүн хэдэн сүүдхэ байдаг. Удаань үбшэн замхаржа, гэмгүй болоhон шэнги үзэгдэдэг. Тиигээд 3—4 hара болоhон хойно үбшэн дахин hүжэрдэг. Буурад гэээд лэ бодожо байhан үбшэн хүниие ехээр тамир тэнхээ, дорьбогүй болгожорхидог.

Бруцеллез гэжэ үбшэнэй хайшан гэжэ халдадаг, ямараар захалдагые тухайлха болобот. Хэрбээ бэеынгээ hула, муу байгаад, үшөө жаахантшье халуунтай байгаа hаа, врачта дары хандаарайгты.

Мал ажалда хүдэлхөөр эльгээгдэhэн хүн бүхэн тэндэ эхилхэ хүдэлмэриhөө 21 үдэр урид бруцеллезоор үбдэхэгүйн тула тарилга хүүлэхэ ёhотой. Фермэ, отарын хүдэлмэришэд бэе махабадаа халдабарита үбшэнhөө хамгаалхын тула ариг сэбэрые сахижа ябаха зэргэтэй. Тобшолбол, халаад, косынкаяа долоон хоног соогоо нэгэ дахин содын 1 процентнэ раствор соо 30 минутын туршада байлгаад, удаань мүн лэ 30 минута бусалгаха шухала. Харин фартук, бээлэйнүүдээ үдэр бүхэндэ лизолой 2—3 процентнэ раствороор аршаад, заримдаа бусалгаад байбал, бүри найдабаритай. Үмдэжэ ябаhан гуталаа щеткоор арилгаха. Рёзинэ сабхи, галошоёо шэнгэн бодосуудаар аршаха ёhотой.

Гар, хурганууда хэзээдэнь сэбэр байлгаха тон шухала. 2—3 процентнэ мыльно-карболово гү, али 1 процентнэ лизолой раствор түрхеэд, удаань мылатай уhаар угааха. Хэрбээ гарайнгаа арhанай хахархаяа hанаа hаань, гартаа өөхэ, тоhо, вазелин, тусхай крем гэхэ мэтые түрхихэ хэрэгтэй.

М. ВОЗЖАЕВА,
врач.

ШҮЛЭГҮҮД

Ц-Д. ДОНДОКОВА

ТУХАРЮУГТА

Бууралхан эхэ Буряадайм
  Гуламта шэнгиш, Тухарюугта.
Элдин гарбал изагуурайм
  Эхин шэнгиш, Тухарюугта.
Номин огторгойн,
  Ногоон тайгын оршондо
Дуунайм ээзн дангина,
  Дуугаа татан ханхина.
Туруута ехэ ангай
  Тулалдаһан газарта,
Тураг ехэ шубуунай
  Элилдэһэн газарта,
Тухарюун сагаан хатанай
  Тугалаа адуулһан газарта
Дуунайм эзэн дангина,
  Дуһал бороодол ханхина.
Алтан нарандал толоро,
  Адуун хүлэгтэл тоборо.
Баян һайхан нютагай
  Балшар наһа дуула!
Һүрэг баян малынь
  Хүгжэм дуунтай сасуула!

Ц-Д. ХАМАЕВ

Одод дуудана

Мүшэн хүхэ огторгойн
Мүнхэ сэбдэг гүн руунь
Сахилгаан шэнги зуралзан,
Саашаал, саашаал тэгүүлдэг:
Манай үеын баатарнууд,
Манхан тэнгэрнин эзэд, —
Хоридохи зуун жэлэй
Хубилгаан болоҗо мүнхэрлэй.
Хүнэй шэдитэ гараар
Хүрөө татаһан онгсоонь,
Угаа дулаан нараар
Урин дуудаһан ододынь
Һүлдэ зүрхынь буляажа,
Һүгэдэн урдань байна.
Халуун зоригоо шэрэзжэ,
Хабатай ябахынь заяана.

Мүшэн хүхэ огторгойн
Мүнхэ сая ододынь
Доодо түбнин хүбүүдэй
Дурынь үзэхэ хүсэлтэй.
Дурынь үзэхэ хүсэлтэй
Дурлан эмиижэ байһаар,
Инаг дүүхэйн нюдэнтэй
Ингэжэл сасуулгаа хэбэртэй.
Инагай галта нюдэп
Эндэ эгээ зэмэтэй гү?
Ододой олон нюусань
Онсо али таталай гү?
Хүлэгэй ама хазаарлаад,
Хүрэжэ ошоно хүбүүдынь.
Дураяа одон болгожорхёод,
Дуулан үлэнэ инагуудынь.

Заяанай шэлэһэн...

Заяанай шэлэһэн гансашни
Залаагаа гүйсэһэн таряаншуу,
Намарай наартай һэбшээндэ
Найган надхаһан шэнги бшуу.
Хуряалгаха хаһань тулаа ха:
Хурдан борооһоо далтиран,
Нэмэргэ субэ хэдэрүүлхэ
Нэгээ тэсэмгэй хүлеэнэ бшуу.

Хабатай хүсэдхэг бэеыеш
Хаража уйдан гээгдэнэ бшуу.
Хонгор сагаан зангыеш
Хонхо сэсэг болгоно бшуу.
Заяанай шэлэһэн гансашни
Залаагаа гүйсэһэн таряаншуу.
Уулзаха тэмдэг угэхэдэшни
Угтажа урдаш дохихо бшуу.

Үльгэр далайн...

Үльгэр далайн эхиндэ
[illegible] хоноһон эрын
Хүрса хямга нюдэндэ
Хурдан бодол дүлэтэнги.
Хангай халуун тайгаая
Харан, харан байхадань:

Арбан дабхар зубхияа
Анлад һууһан баатартал.
Таляан талил дайдаяа
Таашаан байжа шэртэхэдэнь:
Табхар үргэн сээжэеэ
Табяад хэбтэһэн баатартал.

МОНГОЛ МАЛГАЙНУУД

Монголой Арадай Респубдикада хори гаран үндэһэ яһатан, тэрэ тоодо халха, дүрбэд, дариганга, буряад, баяд, үлеэд, торгод, тува гэхэ мэтэнэр ажаһуудаг. Олон үндэһэтэн хэлээрээ, заншалаараа, соёл болбосоролоороо хоорондоо түрэл юм. Дээрэ дурсагдаһан үндэһэтэнэй олонхинь монгол хэлэтэн гээшэ. Зүгөөр хэлээрээ, ажахыгаараа, соёлоороо адлирхуу, нэгэ шажантай байбашье, илгаатай юумэниинь олон ѳаб даа. Илангаяа малгайнуудынь хоорондоо ехэ илгаатай.

Мянгаад жэлэй түүхэтэй монголшуудай ажаһуудалда малгайнууд онсо һуури эзэлдэг байһан юм. Отог отогой монголнууд ондо ондоо малгайтай байгаа. Тиимэһээ үмдэжэ ябаһан малгайень хараад, ямар отогой монгол бэ гэжэ элирүүлжэ болохоор байһан юм. Ородой элитэ ехэ этнограф Г. Н. Потанин XIX зуун жэлэй һүүл багта энээн тухай һонирхомоор бэшэһэн юм. «Отог бүхэн — дүрбэд, торгод, баяд,—гэжэ «Баруун-Хойто Монголой очеркнууд» гэһэн томо ном соогоо бэшээ һэн, — өөрын илгаатай малгайтай, ондоо малгай үмдэдэггүй». Г. Н. Потанин халхашуулай, дүрбэдүүдэй, баядуудай, урянхайнуудай малгай тухай бэшээ.

Теэд ород шэнжэлэгшын эхилһэн һонирхолтой хүдэлмэринье хэншье саашань үргэлжэлүүлээгүй, монголнууд тухай яһала ехээр бэшэгдэһэн литература соо тэдэнэй малгайнуудые шэнжэлһэн юумэн мүнөө хүрэтэр үгы юм.

Би монгол ороноор хоёр дахин аяншалхадаа, мэдээжэ монгол уран зураашан, Түрэнэй шангай лауреат Уржингийн Ядамсүрэнтэй танилсаһан, олон жэлэй туршада тэрэнэй суглуулһан малгайнуудые һонирхон хараа һэм.

Дэлхэй дээрэхи мэдээжэ музейнүүд Ядамсүрэн-гуайн коллекцидэ атаархажа болохо юм. Уран зураашан малгайнуудаа харуулхаһаа гадна, тэдэнние хэзээ, хаанаһаа олоһоноо, тэдэнние гоёоһон угалзанууд ямар удхатайб гэжэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө һэн. Монголнуудай зарим малгайнууд тухай, тэдэнэй уран һайханай удха шанар тухай энэ статья соо хөөрэхэ зорилго табигдана.

Монголнуудай ёһо гуримда малгай гээшэ ехэ удхатай юм. Малгайе гэшхэжэ гү, али алхажа болохогүй, тингэбэл эзэнэйнь тархи гэшхэһэнтэй, алхажа гараһантай адли байха. Малгайгаа хонхорхойгоорнь дээшэнь харуулжа хаяа һаа, тон ехэ нүгэл гэжэ тоологдодог байһан юм гэхэ. Хэрбээ тингэжэ хаяа һаа, үбшэ эльгээхыень огторгойе гүйһантай адли гэжэ тоологдодог байһан. Мэндэшэлэлсэхэдээ, үрсэл гү, али угэ хэлэхэдээ, айлшанда бариһан хүндын хэшэгтэй мяха отолходоо, малгайгаа үмдэһэн байха ёһотой. Тэрэмнай айлшаниие, оршон тойрониие, болоҗо байгаа үйлэ хэрэгые хүндэлһэнэй тэмдэг.

Малгайгаа иимэ удха шанартайгаар сэгнэдэг һэн хойноо газаа талыень гоёон шэмэглэхын тула бүхы бэлиг шадабарияа гаргадаг һэн. Ядамсүрэнэй коллекциин зарим малгайе хаража үзэе. Эдэмнай имагтал ажаһуудалай хэрэгсэл бэшэ, харин искусствын уран бүтээл гэхэдэ болохо.

XIX зуунай һүүл багта халхашуулай үмдэдэг байһан зунай хилэн малгай ехэ гоё. Хара хилэнээр оёһон, аяга шэнги түхэреэн, үндэрынь 6—8 сантиметр, дээшээ шамагдаһан дэрбэгэр һарабшатай. Доторынь хүхэ торгоор хэһэн. Оройнь хушалта баһа хүхэ торгон. Хүбэн хабшуулжа, 32 хүшөөдэһэ хэһэн. Орой дээрэхи улаан утаһан залаань «жинс» гэдэг зангилаатай. Тэрэнь угаа гоё. Һарабшань хойноо ангархайтай. Һүүл тээшээ үргэн болодог улаан хоёр лентэ ангархайн доодо захада шэдээтэй. Моринд морд оод хүнэй гүйлгэхэдэ, тэрэ лентэнүүдынь һалхинда хиидэн намилзажа, һүртэй гоёор харагдадаг байгаа.

XX зуунай эхиндэ халха эрэшүүлэй үмдэдэг байһан «минжин» малгай гэжэ нэрэтэй малгай уран һайхан шэмэглэлээрээ илгардаг һэн. Зунай малгайда орходоо үбэлэйхинь дан шобогор оройтой бэшэ, мүхэреэншэг юм. Мэдэгдээгүй уран оёдолшон тэрэ малгай оёходоо, хара хилэн, торго, сэмбэ, халюунай арһа шадамараар зохилдуулжа, үлэ мэдэг уршалаатуулхадаа, үнгыень һоол зохидоор тааруулаа.

Халха эхэнэрнүүдэй малгай хэдэн шэнжээрээ илгардаг. Эгээл һонин юумэниинь гэхэдэ, наһанай илгаа ехээр сахигдадаг байгаа. Жэшээнь, һая хадамда гараһан залуу эхэнэрэй малгай шуугдаһан шэгэбшээрээ, үндэр шобхогор оройгооро басаганайхиһаа илгардаг һэн.

Үбсүү-Нуурта ажаһуудаг дүрбэд отогойхидой малгай ехэ һонирхолтой. Бүхы дүрбэдүүд зундаа «юудэн» гэжэ малгай үмдэдэг. Юудэн малгай оёдолоороо аб адлинууд. Юудэн заатагүй улаан бүдөөр (улаан үнгэ —дүрбэдүүдэй отогойнь илгаата үнгэ юм) хэрээһэлэгдэһэн хүшөөдэһэтэй. Юудэн хоёр хубиһаа бүридэдэг, урдаһаа шуугдадаг шэгэбшэтэй тэрэнь малгайнгаа хойно уялаагаар уягдадаг юм. Малгайн дотор торгоор оёгдодог.

Һонин юумэ юун бэ гэхэдэ, нютаг бүхэндэ халхашуул европейскэ түхэлэй шляпа үмдэдэг болонхой, харин дүрбэдүүд мүнөө хүрэтэр өөһэдынгөө заншалта малгайһаа һаладаггүй.

Баяд отогойхидой малгай яһала һонин. «Дзоо малгай» гэжэ нэрэтэй. Халха малгайшуу шобхогор оройтой, тэрэнь бага зэргэ хүшэгдэһэн. Хурьганай арһаар гоёогдоһон һэхэмэл захатай. Тэрэнь хойноо ута, дэрбылдэһэн далинууд мэтэ. Шэгэбшэ шэнгеэр доошонь даража, шахеэ бүглэхэдэ өөрэгүй. Монголой Алтайн ташалангаар ажаһуудаг торгодууд «тоорцог» гэжэ түхэлөөрөө онсо илгаатай малгайтай. Энэ малгай дүшөөд онуудаар ехэ дэлгэрэнги байһан юм. Мүнөө үедэ үсөөн зон үмдэдэг болонхой. Түхэлөөрөө нүүдэлшэдэй һэеы гэр мэтэ. Элдэб үнгэтэй бүд, һубһа холижо байгаад гоёоһониинь «тоорцог» малгайе һайхан болгодог. Хогшолго, хүрмэлгэ, мозаика холижо хэһэн угалзань өөрсэ янзатай.

Баруун-Монголдо Хобдос болон Баян-Үлгын аймагуудта XX зуун жэлэй эхеэр ажаһуудаг байһан торгодуудай, мүн үсөөхэн үлеэдүүдэй дунда «лоовуз» гэжэ малгай дэлгэрэнги байһан. Эсхэбэреэрээ, шэмэглэлээрээ халхануудай малгай һаһуулдаг. Тэрэ малгай хонинной арһан дотортой, үндэр оройтой, зүгөөр шобогор бэшэ, «жинс» гэжэ зангилаагүй, лентээр гоёогдоогүй. Оройнь доодо тала «набшаһан хээ» гэжэ угалзаар гоёогдоһон үргэн хүбөөтэй. Малгайн һэхэмэл заха хара үнэгэнэй арһаар шэмэглэгдэһэн. Бамбагар зөөлэн нооһотой захань малгайн оройн хүхэ үнгэ дээрэ алталмал утаһаар татаһан угалзатай зохилдонги.

Гоёолтоороо, түхэлөөрөө захачин зоной малгай һонин байна. Ядамсүрэн-гуай Монголой Баруун-Хойто хизаарта оршодог Хобдос аймагһаа «захачин» малгай асараа һэн. Хара хурьганай арһан захатай. Оройнь улаан шара бүдөөр хүшэжэ хэһэн, доодо хажуудаа үргэн бүдөөр зурлаа татаһан. Гоёолтонуудынь орой дээрэнь хүрмэлдүүлжэ хэһэн борбоосгой мэтэ уб улаан зангилаатай.

МНР-эй газар дээрэ хэдэн арбаад мянган буряад яһатан ажаһуудаг гэжэ мэдээжэ. Монголдо ажаһуудаг буряадууд Урда Сибирьтэ байдаг аха дүүнэртэеэ адли малгай үмдэдэг. Хэнтэйн аймагай Баян-Уула гэжэ нютагһаа Ядамсүрэнэй олоҗо асарһан малгай эндэ хэлэгдэһэнүүдһээ һүргүй илгаатай. Шэгэбшэнь үбэлдөө үмдэдэг ород малгайнхидал, оройнь шобогор. Оройнь утаашаа бэшэ, хүйдэлэн хүшөөдэһэтэй. Орой дээрээ улаан залаатай юм.

МНР-эй бүхы үндэһэ яһатанай хэдэн ондоо малгайнууд тухай газетын бишыхан статья соо хөөрэхэнь бэрхэтэй. Гэбэшье дээрэ хаража үзэһэнһөө тухайлхада, монголшуудай малгай тэдэнэй түүхэдэ, соёл болбосоролдо ехэ хамаатай, тиимэһээ анхарал ехэтэйгээр шэнжэлжэ үзэхөөр гэһэн һанамжа түрүүлнэ.

Н. КОШЕЧКОВ,
искусство шэнжэлдэг
эрдэмэй кандидат.

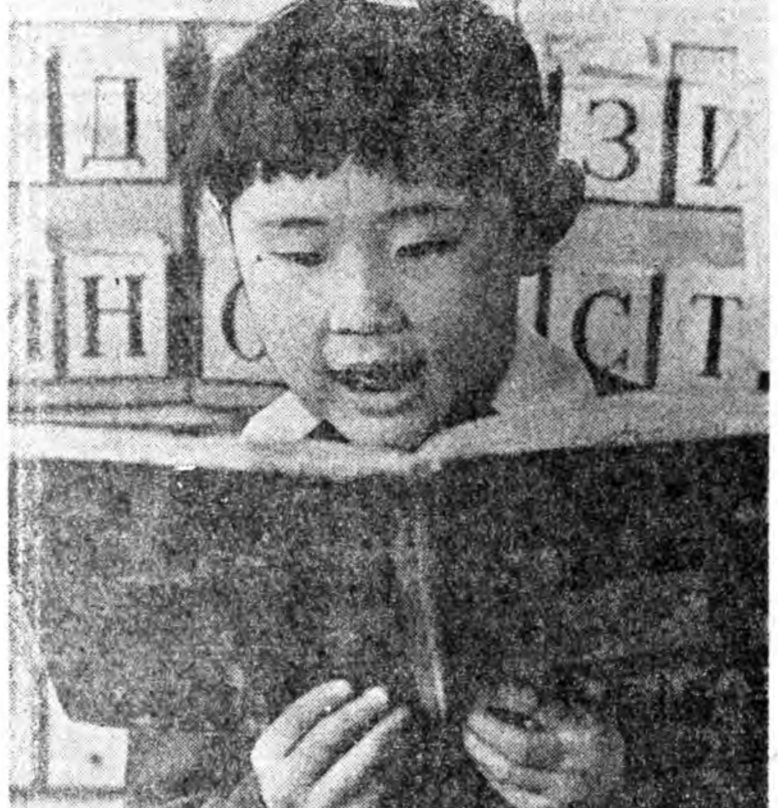

«ҮЗЭГЛЭЛ» УНШАЖА БАЙХАДА... С. ЛОМБОЕВОЙ фотоэтюд.

ҮНЭН БОЛОҺОН УШАРНУУД

Баахалдай гээшэ гү?

Мянга юһэн зуун жаран гурбан оной намар һэн. Будалан уулаһаа урагшаа нэмжыһэн хада гүбээтэ хүндын эхиндэ хонидоо адуулжа ябаһан Һамажабай Сэбээн гэгшэ тала дайдые сууряатуулан, сэдьхэл дүүрэн дуу таталуулна.

Гэнтэ хонидынь юунһээшьеб үргэһэн шэнгеэр үзэгдэбэ. Сэбээнэй харахада, хонидойнь хажууда нэгэ барбагар хара юумэн хүдэлхэдэл гэнэ. «Юунэйнь зайгуул нохой энээгүүр ябаха юм?» — гээд хашхаран, ургаяа далаганаһаар гүйлгэжэ ерэбэ ха. Тэрэ барбагар хара амитаниинь гэнтэ хойто хоёр хүл дээрээ бодошобо.

— Үйе, баахалдай гээшэ гү?— гээд, тэрэ доронь морёо һөөргэнь залажа, мориной̆нгоо шадал мэдүүлэн гүйлгэжэрхибэ. Гэдэргээ эрьен харахадань, тэрэнь хойноһоонь гүйжэ ябаба. «Зай яалтайб», — гэжэ Сэбээн бодохо мүртөө, морёо дүтэ байһан нуур тээшэ залаба. Нуурай тэг дунда орожо һөөргөө эрьелдэн харахадань, тэрэ баабгайнь уһанай эрье тулажа ерээд зогсожо байгаа ха. Тэдэ хоёр нилээд удаан, нэгэниинь моритойгоо уһан соо, нүгөөдэнь эрьедэ бэе бэеэ харалсан байһан гэхэ.

Ехэл номгон баабгай байһан юм гү, гансаханшье хони малда хүрэнгүй Онон голой шугы руу ошоһон байгаа...

Могой доргон хоёр

Мянга юһэн зуун жаран зургаан оной сентябрь һарын эхин. Будалан нютагта оршодог Сунгды добо гэжэ газарта харгы дээрэ доргон могой хоёрой ушаранхай байхые Шадаб хонишон хараһан байна. Шадаб ехэтэ һонирхожо адаглан харахадань, могой согсойжо тархияа үргэнхэй, харин доргон тэрэнээ тойроод гүйжэ ябаа гэхэ.

Гэнтэ нюдэ сабшаха зуура могойн урдаһаа доргон даб гээд, хажуу тээшээ һүрэн унашоо, мүн могойшье тархяа согсойлгохоо болишоо.

Эдэ хоёрой тулалдаа хаража байһан Шадабай дүтэлэн ерэхэдэ, могой үхэшэнхэй, мүн доргоншье хүдэлхөө болишонхой хэбтэбэд.

Б. ЦЫРЕНДАШИЕВ.
Шэтын область.

„ХҮХЫН ГУТАЛ"

Онтохон

Урдын урда сагта нэгэ үгытэй айлай ганса басаган ехэл уран нарин гартай, иргуу хонгёо хоолойтой байһан юм гэхэ. Тэрэнэй оёһон хубсаһан олон жэлдэ ангажа хуушардаггүй, үдэр үнгэрхэ бүри үнгэ будагынь улам гоё һайхан болодог байба. Үшөө тэрэнэй хонгёо һайханаар дуулахадань, хэдэн голые һэтэ, хада уулые нэбтэ дуулдадаг байгаа.

Тэрэ басаган хубсаһа оёжо эхилхэдээ, эгээ түрүүн заабол гутал оёдог, тэрэнээ зүүгээр оёдоггүй, мүнгэн хурабша баруун гарайнгаа долёобор хурганда углаад, хургаараа оёдог байһан гэхэ. Үшөө тэрэ басаган хабар, зунай үедэ сэнхир хүхэ ногооной утаһа һубижа, гоёхон сэсэгүүдэй залаа томожо, үзэгдөөгүй һайхан магнал торго, үнгын будагтай хибэс хилэн өөрөө хэжэ, тэрээгээрээ гутал хубсаһа оёдог байгаа. Тэрэ оёһон дэгэл хубсаһанһаань оройдоо хагдардаггүй сэл хүхэхэн ногоо набша ургажа, оёһон гуталһаань үнгын гоёхон сэсэгүүд һалбаржа байдаг һэн. Үшөө тэрэ басаган алтан бэһэлиг зүүн гарайнгаа долёобор хурганда зүүгээд дуулахадань, хоолойнь улам хонгоёо болоҗо, холын холо руу иргуу һайханаар сууряатадаг һэн.

Эдэ бүгэдынь нэгэ наймааша баян мэдээд: «Иимэ һайхан хубсаһа оюулжа хүдалдабал, ябаһан газартаа иимэ гоёор дуулуулбал, ямар ехээр баяжаха байгаа гээшэб», — гэжэ хомхойрон шэбшээд, тэрэ басагаар һамга хэхэ гэжэ шиидэбэ. Үдэр һүнишье хажууһаань һалангүй гүйба, аргадаба. Теэд тэрэ басаган оройдоошье зүбшөөжэ үгэбэгүй.

Нэгэ зунай дулаахан үглөөгүүр уран хүүхэн басаганай сэсэг ногоо түүжэ, иргуу һайханаар дуулан ябатарнь, тэрэ наймааша баян гэнтэ хажуудань ерэжэ, баһал аргадаба, гуйба, яажашье ядахадаа: «Минии һамган болохогүй хадаа оёжошье, дуулажашье шадахаяа боли!» — гээд алтан бэһэлиг мүнгэн хурабша хоёрыень булян абажа, бэһэлигыень модоной оройгоор шэдэжэрхихэдэнь, уран хүүхэн басаган хүхы шубуун болоҗо хубилаад, хонгёо һайханаар донгодон, бэһэлигэйнгээ хойноһоо нниидэшэбэ. Һүүлдэнь мүнгэн хурабшыень газар доро булахадань, тэндэһээнь сэл хүхэхэн сэсэг һалбаршаба. Тэрэ гэһэнһээ хойшо «хүхын гутал» гэжэ нэрэтэй хүхэхэн сэсэг ургадаг, хүхы шубуун хонгёо һайханаар донгодожо, хүн зониие баясуулдаг болоһон юм гэдэг.

Н. ЦЫНГУЕВ.
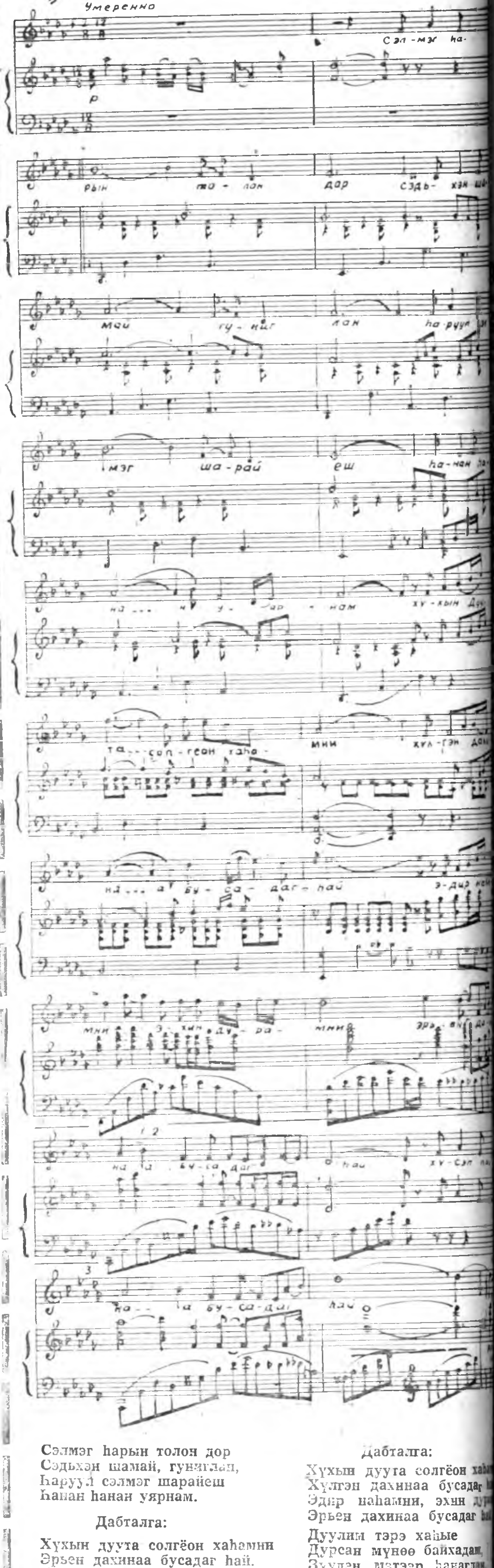
Сэлмэг һарын толон дор
Сэдьхэн шамай, гунигла п,
Һаруул сэлмэг шарайеш
Һанан һанан уярнам.

Дабталга:

Хүхын дуута солгёон хаһамни
Эрьен дахинаа бусадаг һай.
Эдир наһамни, эхин дурамни
Эрьен дахинаа бусадаг һай.

Хүсэл һайхан бэлэйлби,
Хүлеэхэеэ яалайш даа.
Зүрхөөр үнэн бэлэйлби,
Зүбшөөхэеэ яалайш даа.

Дабталга:

Хүхын дуута солгёон ха[illegible]
Хүлгэн дахинаа бусадаг [illegible]
Эдир наһамни, эхин ду[illegible]
Эрьен дахинаа бусадаг [illegible]

Дуулим тэрэ хаһые
Дурсан мүнөө байхадам,
Зүүдэн мэтээр һанагдам,
Зүрхыемни тата лна.

Дабталга:

Хүхын дуута солгёон [illegible]
Хүлгэн дахинаа бусадаг [illegible]
Эдир наһамни, эхин дур[illegible]
Эрьен дахинаа бусадаг [illegible]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «СССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойдо» — информаци. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэл. Хүдөө ажахын шэнжэлэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Буряадай АССР-эй арадай ажахы» — В. Аюшеевэй статья. «Заводһоо гараһан голодоһонууд барилганuудта ошоно» — корреспонденци. Партиина хронико.

Гурбадахи хуудаһанда: «Һургалгын онол аргануд» — корреспонденци. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Уналга» — Ю. Игумновай корреспонденци. Нютаг нютагай һонинууд.

Сагай уларил

Мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Температура 6—11, хойто аймагуудта 11—16 градус, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 23—25, үдэртөө 7—9 градус хүйтэн байха.

Февралиин 27—28-най үдэрнүүдтэ республика доторнай үүлэтэйшэг байха. Февралиин 23-да Байгал шадар ба урда аймагуудаар зарим газарта бага зэргэ саһан орохо.

Энхир кран

«ОРБИТЫН» ПРОГР[illegible]
13.00 — дамжуулгын [illegible]грамма. 13.05 — орон [illegible] һонин. 13.15 — үхибү[illegible] рюулагдаһан дамжуулга. [illegible] «Хүгжэмтэ киоск» гэһэ[illegible]жуулга. 14.15 — арадай [illegible] хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан [illegible]жуулга. 14.45 — хо[illegible] Эндэ ЦСКА — «Химик» [illegible]нуудай хоорондо үнгэ[illegible] наадан харуулагдаха. 15[illegible] концерт. 16.05 — орон [illegible] һонин. 16.15 — телезу[illegible]

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛН[illegible]
17.30 — киноочерк.

«ОРБИТЫН» ПРОГР[illegible]
17.40 — уласхоорон[illegible]норама. 18.10 — [illegible] гэһэн дамжуулга. 20.00 — [illegible]ня абга» гэһэн уран [illegible] фильм.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛН[illegible]
21.45 — «Ая-ганга» [illegible] дамжуулга. 22.45 — [illegible]

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-[illegible] приёмная — 54-93. зам. редактора — 68-08. зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-[illegible] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 6[illegible] 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — [illegible] культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, [illegible] бюро — 57-63. фотолаборатория — 33-61.

Н 02330 Заказ №